

HRVATSKI *glasnik*

Godina XXI, broj 25

23. lipnja 2011.

cijena 100 Ft

Oproštajna svečanost u Santovu

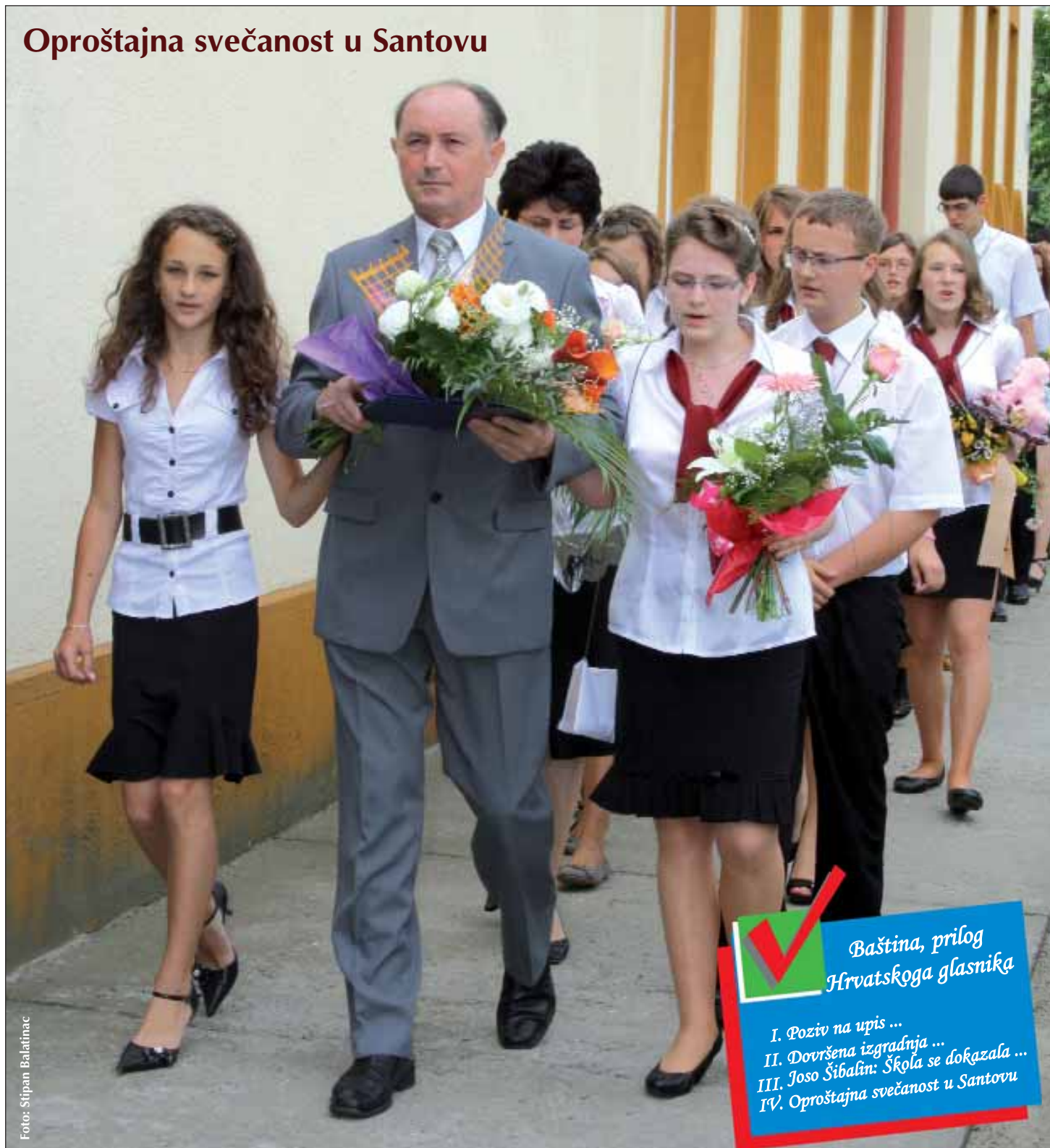

Foto: Stjepan Balatinac

 Baština, prilog Hrvatskoga glasnika

- I. Poziv na upis ...
- II. Dvršena izgradnja ...
- III. Joso Šibalin: Škola se dokazala ...
- IV. Oproštajna svečanost u Santovu

Komentar

Kad bi svatko shvatio

Zatvorena je i 2010/2011. školska godina u osnovnim školama. Velika je to radost za učenike jer znaju da slijede bezbrižni ljetni dani, slobodne aktivnosti, kupanje i mnogo igara s vršnjacima. Unatoč tomu učenici mlinaračke osnovne škole na zatvaranju školske godine uopće nisu bili veseli, u njihovim su se očima pojavile suze, razočarenje jer se više ne mogu vratiti u svoju omiljenu školu, jer u njoj od jeseni neće biti učiteljica, a ni učenika. Samouprava je u proljeće donijela odluku da zatvara tu ustanovu pozivajući se na visoke troškove i na drastično opadanje broja djece. Na svečanom zatvaranju školske godine bilo je vrlo tužno, roditelji razočarani jer su bili vrlo zadovoljni djelovanjem nastavnika, djeca razočarana jer su se upisala u ustanovu s namjerom da je do četvrtog razreda pohađaju. Nazočili su i nekadašnji djelatnici ustanove, ali nije bilo nikoga od onih zastupnika mjesne samouprave koji su odlučili o sudbini ustanove koja je postojala više od jednog stoljeća. Razmišljala sam, što bi trebala značiti njihova nenazočnost? Što je značila ova ustanova za čelnike naselja, koji su također bili njezini učenici? Odlazimo na pogreb onoga čovjeka do kojega nam je stalo, kojega smo poštivali, kojega smo poznavali ili je bio član zajednice kojoj i mi pripadamo da bismo ga ispratili na posljednjem putu. Zatvaranje ove školske godine za mlinaračku školu bio je posljednji ispraćaj. Koliko je značila ova ustanova mjesnoj samoupravi ako nije smatrala važnim da bude na njezinu zatvaranju, na njezinu „pogrebu”, barem zbog poštivanja njezinih djelatnika, koji su do posljednjega dana maksimalno dolično radili, još i do posljednjeg trena organizirali u njoj i regionalne priredbe. Možda je to bježanje od odgovornosti? Za svoje odluke, bile one dobre ili loše, svaki čovjek sam odgovara, često se i ne zna unaprijed hoće li odluka donijeti pozitivne posljedice. Po mojim iskustvima, zatvaranje školske ustanove nije djelovalo pozitivno ni u jednom naselju. Naravno, može se shvatiti stav samouprave prilikom drastičnog opadanja broja djece, ali ipak postoje razni načini kojima se mogu ublažiti negativne posljedice, a jedan od tih je i to da osobe koje su izrekle odluku o sudbini ustanove stoje iza svojih odluka i budu nazočni i prilikom ostvarenja toga iako su to teški trenuci. Bilo bi lakše i za jednu i za drugu stranu kad bi se podijelile međusobno i one neugodne stvari bez kojih ni život ne može postojati, odnosno kad bi se podijelila odgovornost, jer iako svatko sam odgovara za svoj život, ne smije se zaboraviti da svatko svojim odlukama utječe i na druge ljude. Bez obzira što jedan čovjek ne može preuzeti odgovornost za tuđu sreću ili uspjeh, u međuljudskim odnosima veći dio odgovornosti pada na onoga koji je u hijerarhiji na višem stupnju. Tako su roditelji odgovorni za svoju djecu, čelnici za svoje podređene, samouprave za svoja naselja, a vlada za sve građane države i kada bi svatko shvatio svoju odgovornost, možda ne bi došlo ni do zatvaranja osnovne škole u Mlinarcima.

Bernadeta Blažetin

„Glasnikov tjedan“

Koliko se toga može dogoditi u dvadeset godina, svjedoci smo u vremenu u kojem živimo. I ako često gledajući natrag u povijest i događanja prošlih stoljeća kojih sudionici nismo bili, tek su nam poznata jer ih je netko zabilježio, i pretpostavljamo kako se to „upravo“ tako zbilo, čini nam se kako se to nekada davno, jako davno dogodilo i događalo. Gledajući prosječan ljudski vijek i sve ono što ga prati na povijesnoj vjetrometini, tu je brdo i brdo novih i novih dojmova koji posredno ili neposredno utječu na živote pojedinaca. Naravno, mi smo živući svjedoci vremena, i svatko od nas, bez obzira na povijesne zabilješke i službene verzije, ima i svoju intimnu priču koja je djelić povijesnog mozaika u kojem će se možda sasvim izgubiti, a možda će baš ona ostati zabilježena. Danas postoji u odnosu na prije sto godina vjerojatnost kako će ostati zabilježena jer ima nas mnogo više pismenih, pristupačniji su fajlovi čuvanja uspomena, događanja i ponašanja ljudi u njima.

Prije dvadeset i pet godina teško je bilo i zamisliti kako će Hrvatska biti samostalna i nezavisna država, koja se za svoju slobodu trebala izboriti u krvi. Često se to i danas zaboravlja. Najvjerodostojniji su svjedoci toga vremena oni koji su položili dio svojih života patetično govoreći na „oltar domovine“. Zašto su to učinili, to je njihova intimna priča, ali su nam omogućili da s ponosom nosimo hrvatsko ime, mašemo hrvatskom zastavom, i govorimo hrvatskim jezikom. Izgradnja identiteta nije lagana stvar. On se dobiva i može se graditi od rođenja, ali se itekako može brusiti kao i dijamant dok ne postane

Izgradnja identiteta nije lagana stvar. On se dobiva i može se graditi od rođenja, ali se itekako može brusiti kao i dijamant dok ne postane sjajan. I mlada hrvatska država gradi svoj identitet već dvadeset godina, brusi ga, i još uvijek uči kako su dijelovi hrvatskoga naroda izvan Hrvatske najbolji promicatelji njezinih vrijednosti.

sjajan. I mlada hrvatska država gradi svoj identitet već dvadeset godina, brusi ga, i još uvijek uči kako su dijelovi hrvatskoga naroda izvan Hrvatske najbolji promicatelji njezinih vrijednosti. Nikako da to nauči. U tome složenom tijeku učenju događaju se i temeljni pa i posve pogrešni koraci koji su plod dnevne politike i neobaviještenosti iz koje proizlazi nebriga o cjelovitosti hrvatskoga bića. Već dvadeset godina traži se put pravoga odnosa i brige o Hrvatima izvan Hrvatske, grade se i izrađuju strategije, a u traženju europ-

skoga puta često se škakljiva pitanja i ne postavljaju, dapače, u dobrosusjedskim odnosima ona su i „nemoguća“ i već riješena. Naravno, kako svako „rješenje“ ima i svoj „neriješeni“ dio. Hrabrosti treba za viđenje i postavljanje pitanja? I hrabrost se uči, pa i onda ako nas ona preskupo stoji. Bez obzira na stranputice, ljubav i vjernost dio je razasutoga hrvatskog bića.

Ono ljubi, vjeruje i vjerovao je kao i pjesnik u Hrvatsku i onda kada je ona bila tek riječ i kada su joj mnogi „pogrebni venac“ slagali. I onda su HRVATI u Mađarskoj znali kako će ona i onako „bleda po celom svetu razasuta“ još „dugim vekovima“ živjeti kao Hrvatska.

Branka Pavić Blažetin

MIŠLJEN – U međunarodnome prekograničnom projektu iz IPA europskih pristupnih fondova partner je projektom partneru iz Republike Hrvatske, KUD-u „János Arany“ iz Kopačeva, civilna narodnosna udruga Naši ljudi iz Mišljena koja u suradnji s Hrvatskom samoupravom toga naselja, kako za Hrvatski glasnik reče predsjednik Hrvatske samouprave Arnold Barić, 25–26. lipnja u Mišljenu priređuje međunarodnu priredbu „Gdje rijeke spajaju“. Dvodnevna manifestacija obiluje nizom programa: natjecanjem u kuhanju ribe, predstavljanjem naselja, obrtnika, biranje „kralja na Duhove“ na šaljivi način, misa na hrvatskom jeziku, s početkom u 15 sati u crkvi u starom dijelu naselja, koju će na hrvatskom jeziku služiti velečasni Franjo Pavleković, a nastavlja se ispred kompleksa mišljenske športske dvorane, nastupom folkloriša, kojoj sudjeluju po tri plesna društva iz Hrvatske i Mađarske; HKD Beli Manastir, Kulturna udruga „Petőfi“ iz Dalja, HMDK Čardaš iz Suze, KUD Harka iz Harkanja, KUD Zora iz Mohača i KUD Ladislava Matuška iz Kulinja. Prvi dan završava večernjim balom uza svirku Orkestra Juice. Drugi dan je u znaku natjecanja u kuhanju i predstavljanja vina, prijateljske nogometne utakmice između Zvekovca i Mišljena, obilaska podruma i kušanje vina mjesnih proizvođača te zajedničke plesničice.

Aktualno

Dvadeset godina samostalnosti Republike Hrvatske

Hrvatska nije mogla birati jer je pritisak Miloševićeva režima i JNA bio takav da je Hrvatska jednostavno istjerana iz bilo kakve Jugoslavije koja bi bila takva da se u njoj može na pravi način živjeti. Prema tome, Hrvatska je bila prisiljena na samostalni put i tu nema nikakve dvojbe, ali istodobno, na svome dvadesetogodišnjem neovisnom putu Hrvatska je propustila mnoge šanse – kaže zagrebački povjesničar Ivo Goldstein ovih dana na predstavljanju knjige *Dvadeset godina samostalne Hrvatske*, čiji je autor.

Dvadeset godina je samostalnosti Hrvatske države. Naime 25. lipnja 1991. godine, temeljem odluke hrvatskih građana na referendumu od 19. svibnja 1991. godine, Hrvatski je sabor donio ustavnu odluku o samostalnoj i suverenoj Hrvatskoj i Deklaraciju kojom se to proglašava. Te su odluke zaživjele nekoliko mjeseci poslije, točnije 8. listopada 1991. godine odlukom Sabora o raskidu svih državnopravnih veza s bivšom državom i pokrajinama koje su je sačinjavale.

U proteklih dvadeset godina samostalnosti Hrvatska je prošla dug put i ostvarila mnogo toga, oslobođeni teritoriji, razvoj infrastrukture, cestogradnje, turizam, ulazak u NATO, uz niz problema koji je danas tište: gospodarsku krizu, političke afere, vojsku nezaposlenih, nezadovoljnu braniteljsku populaciju, osudu političkih elita sa strane širokih slojeva, život u globalnoj krizi i želju za pripadanjem Europi, državu koja još uvijek uči i traži svoj put.

Prije dvadeset godina, 19. svibnja 1991, u Hrvatskoj je održan referendum na kojemu su se njezini građani plebiscitarno izjasnili za neovisnu i samostalnu državu. Do njega je došlo zbog produljenja političke krize u tadašnjoj SFRJ te sve očitijih pokazatelja da je Miloševićev poredak uz potporu JNA krenuo u nasilno stvaranje velike Srbije.

Prije referenduma, u Hrvatskoj se dogodila „balvan-revolucija“ s blokadom cesta i željezničkih pruga. Na Uskrs 1991. srpski su pobunjenici na Plitvicama napali hrvatske redarstvenike. Tada je stradala prva žrtva u Domovinskom ratu, Josip Jović. Nedugo zatim, 1. svibnja te godine u Borovu Selu dogodio se masakr hrvatskih redarstvenika. U to su se vrijeme održavali i razgovori čelnih ljudi jugoslavenskih republika, koji nisu dali nikakva rezultata.

Birači su na referendumu mogli birati između dva ponuđena pitanja. „Jeste li za to da Republika Hrvatska, kao suverena i samostalna država, koja jamči kulturnu autonomiju i sva građanska prava Srbima i pripadnicima drugih nacionalnosti u Hrvatskoj, može stupiti u savez suverenih država s drugim republikama (prema prijedlogu Republike Hrvatske i Republike Slovenije za rješenje državne krize SFRJ)?“, bilo je prvo pitanje. Od ukupno izašlih 83,56 posto birača, njih 94,17 posto izjasnilo se potvrdno. Drugo je pitanje glasililo: „Jeste li za ostanak Republike

Hrvatske u Jugoslaviji kao jedinstvenoj saveznoj državi?“. Za tu opciju glasovalo je 1,2 posto birača.

Ti rezultati referenduma bili su zakonska osnova za kasnije proglašenje neovisnosti koje je uslijedilo 25. lipnja 1991. godine. Stupanje na snagu te odluke odgođeno je za tri mjeseca zbog zahtjeva tada Europske zajednice da se jugoslavenska kriza riješi mirnim putem. Na dan kad je istjecao taj rok, 7. listopada 1991, zrakoplovi JNA raketirali su Banske dvore u kojima je bilo tadašnje hrvatsko vodstvo predvođeno Franjom Tuđmanom. Sutradan, 8. listopada 1991, Hrvatski je sabor održao povijesnu sjednicu na kojoj je proglašen raskid svih državnopravnih sveza s bivšom SFRJ.

Uslijedila je grčevita borba za opstanak. Trećina Hrvatske uskoro je bila zaposjednuta, ali je junaštvo branitelja Vukovara, Dubrovnika i drugih gradova i mjesta, koji su se mjesecima odupirali osvajaču, dovelo do toga da i međunarodni čimbenici napokon shvate da Hrvatska zavređuje svoje mjesto na političkoj karti Europe. Međunarodna priznanja uslijedila su početkom 1992. Kasnijim oslobodilačkim akcijama tijekom 1995. te mirnom reintegracijom Podunavlja, Hrvatska je napokon ponovno uspostavila suverenitet na cijelome svom međunarodno priznatom teritoriju.

Ovih se dana u Vijeću Europske Unije intenzivno radi na usuglašavanju pregovaračkih stajališta za preostala četiri poglavlja u pristupnim pregovorima s Hrvatskom.

Mogućnost da preostala četiri poglavlja budu zatvorena do kraja ovoga mjeseca realna je.

Europsko će vijeće 24. lipnja vrlo vjerojatno politički potvrditi ciljani datum punopravnoga članstva – 1. srpnja 2013. Pristupni pregovor bit će potpisan u studenom ili prosincu, uvjereni su mnogi. Potom slijedi referendum o ulasku, ali do tada sadašnje članice Unije moraju odlučiti kakav će sustav praćenja biti primijenjen za Hrvatsku do punopravnoga članstva.

„Očekuje nas i novi referendum, izjašnjava građana o ulasku u EU. Vjerujem da će građani glasovati za europsku budućnost, za sigurnost, stabilnost i prosperitet“, poručila je premijerka Hrvatske Jadranka Kosor ovih dana, izražavajući zahvalnost svima koji su položili život za Hrvatsku.

BUDIMPEŠTA – U zajedničkoj organizaciji armenske, bugarske, grčke, hrvatske, njemačke, srpske i ukrajinske samouprave XV. okruga grada Budimpešte, 24. lipnja (petak) u 19 sati u peštujhejskom Domu zajednica (Budimpešta XV, Ul. Istvána Szűcsa 45) priređuje se ivanjska veselica. U sklopu priredbe bit će kratko predavanje o ivanjanskom običaju kod raznih naroda, kulturni program zajednica tog okruga i plesačnica uz glazbu tukuljskog sastava „Kolo“, a u ponoć preskakanje vatre. Ulaz je besplatan.

HRVATSKI ŽIDAN – Vjeroopćina Hrvatskoga Židana Vas srdačno poziva na shodišće vojske i ognjogascvev k Peruškoj Mariji 3. julija, u nedilju. U pol devetog primanje gostov na židanskom farofu, a u 9.15 uri je odlazak na Marijino svetišće u židanskoj lozi. U deset uri se začme trojezična sveta maša ter posvećenje pilja Sv. Pelegrina. U 12 uri je agapa, u 14 uri litanija, kulturni program i zbogomdavanje. Ako bude godinasto vrime, onda maša će se održati u mjesnoj crikvi. Svakoga rado čekaju organizatori!

PEČUH – U organizaciji Sveučilišta u Osijeku i Sveučilišta u Pečuhu, u Pečuhu je 8. i 9. lipnja 2011. godine održana „3. međunarodna konferencija o konceptima i posljedicama višejezičnosti u Europi“. Konferencija nastavlja s radom 10. lipnja 2011. godine u Osijeku. U sedam zasebnih panela i 34 izlaganja stručnjaci iz Hrvatske, Austrije, Belgije, Nizozemske, Mađarske, Makedonije i Srbije promišljaju pitanja višejezičnosti u državama srednje i jugoistočne Europe, bave se pitanjima jezične politike i globalizacije te regionalnim i manjinskim jezicima. Zapaženo izlaganje o podunavskim zemljama i višejezičnosti predstavio je stalni predstavnik Republike Hrvatske i ujedno tajnik Dunavske komisije Gordan Grlić Radman. Nazočne su na otvorenu Konferencije pozdravili i skrenuli pozornost na vrijednosti suradnje između Pečuha i Osijeka, posebice na obrazovnoj i kulturnoj razini, prorektor za međunarodnu suradnju Sveučilišta u Pečuhu László Komlósi i generalna konzulica Republike Hrvatske u Pečuhu Ljiljana Pancirov. Među predavačima bio je i dr. Ernest Barić koji je govorio o Hrvatima u Mađarskoj.

TUKULJA – U organizaciji mjesne Hrvatske samouprave, 25. lipnja u gradskom domu kulture priređuje se Dan nacionalnih manjina i civilnih udruga. Prije podne je u znaku raznovrsnih programa za djecu i pripremanja ukusnih jela, a poslije podne nastupaju umjetničke skupine nacionalnih manjina i civilnih udruga.

Novi zajednički projekt pomurskih i međimurskih naselja „Naše pjesme i plesovi uz Muru“

Nakon uspješno provedenoga projekta „Puna zdela“, financiranog od Europske Unije, ove će godine Narodnosno pomorsko udruženje za ruralni razvoj, također u zajedništvu s tri međimurske pogranične općine, ostvariti projekt vrijedan 105.141,22 eura, pod naslovom „Naše pjesme i plesovi“. U serdahelskoj Fedakovoj kuriji 16. lipnja bilo je svečano otvorenje projekta, u nazočnosti predstavnika šest naselja, sudionika projekta, i to Kerestura, Serdahela i Sumartona s mađarske, te Goričana, Donje Dubrave i Donjeg Vidovca s hrvatske strane.

Načelnici prijateljskih naselja

Ovaj projekt koji se sufinancira u okviru drugog kruga IPA programa za prekograničnu suradnju Mađarska–Hrvatska, neće prikazati nekađašnja domaća jela i gastronomsku ponudu, nego pjesme i plesove s lijeve i desne obale rijeke Mure. Nositelj je projekta Narodnosno pomorsko udruženje za ruralni razvoj, na čelu sa Stjepanom Tišlerom, a projektini je partner Kulturno-umjetničko društvo Goričan. U okviru projekta organizirat će se šest festivala, tri u Mađarskoj i tri u Hrvatskoj, od kraja lipnja do kraja rujna. Izdat će se programska knjižica i knjižica sa sakupljenim tradicionalnim pjesmama, notama i tekstom, te dvojezični DVD od snimljenih festivala s izvornim običajima.

Ovaj projekt pod nazivom Naše pjesme i plesovi uz Muru, donijet će velik pomak na kulturnome planu jer će se izvući iz zaborava oni urođeni sadržaji koji su sastavni dijelovi hrvatske kulturne povijesti toga kraja. Prva manifestacija će se održati u Donjem Vidovcu, 25. i 26. lipnja pod nazivom Vidovske popevke, zatim u Donjoj Dubravi 2. i 3. srpnja Smotra puhačkih orkestara Međimurske županije, slijedi Folklorni festival i festival gibanice u Serdahelu 6–7. kolovoza, u Sumar-tonu 26–27. kolovoza VINO i tambure, u Goričanu Gorički svati 3–4. rujna, a u Keresturu Keresturski festival 23–24. rujna.

Na svečanom otvorenju Stjepan Tišler, predsjednik Udruženja i serdahelski načelnik, zahvalio je načelnicima na dosadašnjoj dobroj suradnji te izrazio nadu da će se i novi projekt uspješno ostvariti. Napomenuo je da se serdahelska samouprava uspješno natjecala i u drugim projektima u tematici ostvarenja gospodarskog parka u Goričanu i Serdahelu, te s Međimurskim vodama za iskorištavanje obnovljivih izvora energije. Marija Ševa, predsjednica KUD-a Goričan, u kratkim je crtama predstavila djelovanje Društva od 1925. g., te planirani program Goričke svate. Izrazila je nadu za daljnju uspješnu suradnju.

Mario Moharić, načelnik Općine Goričan, zahvalio je na dosadašnjoj pomoći mađarske strane i izrazio zadovoljstvo projektom «Puna zdela» koji je odrađen bez greške, kao što je i ocijenjeno nakon provedenoga projekta, pa se nada da će Folklorni festivali jednako toliko biti uspješni kao što su bili gastronomski.

Na svečanom otvorenju dr. Bea Búza i dr. Lajos Kovács, voditelji projekt menadžmenta, predstavili su projekt, a učenici Hrvatske osnovne škole „Katarina Zrinski“ prikazali su isječak iz pomorske folklorne baštine.

Beta

Gradišćanski Hrvati na Danu Sisačko-moslavačke županije

Ivo Josipović, predsjednik Republike Hrvatske u društvu zastupnikov Hrvatske samouprave Željezne županije. Sliva: Vladimir Horvat, Štefan Krizmanić, Ivo Josipović i Marija Kralj

Krajem marcijuša u južnom Gradišću je boravila delegacija Sisačko-moslavačke županije, na čelu sa Željkom Kardašem predsjednikom skupščine Sisačko-moslavačke županije i Ivicom Pandžom Orkanom, umirovljenim pukovnikom i savjetnikom Sisačko-moslavačke županije za hrvatske branitelje. Prilikom dvodnevna gostovanja Sisčanov u Željeznoj županiji došlo je i do susreta s Ferencem Kovácsom predsjednikom skupščine Željezne županije ter Štefanom Krizmanićem, predsjednikom Hrvatske samouprave dotične županije. Pri upoznavanju je predloženo i daljnje

prijateljstvo ter međusobni pohodi na županijski razina, a nije isključeno da će svi ti sastanci jednoč dopeljati i do službenoga partnerstva med dotičnimi regijami.

Prošli tjedan su dospile pozivnice od županice Marine Lovrić Merzel na Dan sisačko-moslavačke županije, tako se je predsjedništvo Hrvatske samouprave Željezne županije uputilo 16. junija, u četvrtak u Sisak, na svečanu sjednicu Županijske skupščine Sisačko-moslavačke županije, na koj je bio nazočan i predsjednik Republike Hrvatske prof. dr. sc. Ivo Josipović.

Pred tim je tročlana delegacija Gradišćancev, Štefan Krizmanić, predsjednik, Marija Kralj, potpredsjednica i Vladimír Horvat predsjednik Financijskoga odbora Hrvatske samouprave Željezne županije, položila vijenac i nažgala sviću pri spomeniku poginulih hrvatskih braniteljev Domovinskoga boja, na Trgu dr. Franje Tuđmana u Sisku.

Za gradišćanskim političkim izaslanstvom su prošli vikend i folkloriši HKD „Četarci“ bili pozvani u Sisak na Lipanjske susrete.

(O toj turneji kasnije ćete moći preštati opširnu reportažu.)

-Tiho-

Spomenik poginulih hrvatskih braniteljev Domovinskoga boja na Trgu dr. Franje Tuđmana u Sisku

LUKOVIŠĆE – I ove će se godine u tom selu prirediti tradicionalna priredba Hrvatski dan. Bit će to 3. srpnja. Program Dana počinje u ranim jutarnjim satima glazbenim buđenjem. Stanovnike naselja, i mlade i stare, čeka niz zanimljivih sadržaja. Neće izostati ni misa na hrvatskom jeziku, predstavljanje tamošnje Zavičajne kuće, nadmetanja u nogometu te nastup hrvatskih folklornih društava, a sve će završiti uličnim balom uz „Podravkinu“ svirku.

Proslavljena 100. obljetnica Bajske bunjevačke čitaonice

Misom na hrvatskome jeziku, zatim okupljanjem članstva i prisjećanjem u Čitaonici, te prigodnim kulturnim programom, u Baji je obilježena 100. obljetnica Bajske bunjevačke čitaonice.

Čjelodnevna svečanost prijepodne u 11 sati započela je misnim slavljem u župnoj crkvi Svetoga Antuna Padovanskog u Baji, koju je predvodio velečasni Dragan Muharem, zamjenik ravnatelja Biskupijske klasične gimnazije i sjemeništa «Paulinum» u Subotici, koji je ujedno održao i prigodnu propovijed, a suslužio o. Bernardin Nikola Vizmeg, karmelićanin iz Sombora.

Proslava je u ranim popodnevima satima nastavljena okupljanjem članstva i uzvanika, te prisjećanjem u zgradi Čitaonice, koju su svojom nazočnošću uveličali generalna konzulica Republike Hrvatske u Pečuhu Ljiljana Pancirov i predsjednik Hrvatske državne samouprave Mišo Hepp.

Nakon pozdravnih riječi, predsjednica Hrvatskoga kulturnog centra „Bajska bunjevačka čitaonica“, Angela Šokac Marković, okupljene je pozvala k spomen-ploči postavljenoj na zgradu Čitaonice prije desetak godina, te se kratko prisjetila života i djela istaknutog rodoljuba, prosvjetitelja, književnika i kulturnog djelatnika dr. Miše Jelića (1881–1961), zaslužnog za oživljavanje kulturnog života u Baji, nakon čega su položeni vijenci, ali i na važnost i ulogu bunjevačke udruge u životu bajskih bunjevačkih Hrvata. Svečanost je uljepšana najpoznatijom preljskom pjesmom *Kolo igra* u izvedbi Orkestra «Čabar».

U nastavku su dvoje članova podijelili svoja sjećanja na davne dane. Marija Borkić u Čitaonicu dolazi od svoje 6-7. godine kada ju je njezin «bačo» prvi put doveo.

O povijesti bunjevačke udruge govorio je Stipan Švraka

Nisu dolazili samo u Čitaonicu, nego su odlazili na Vodicu i na bunjevačku misu. Nikada neće zaboraviti kako je bilo veselo, tambura nika da nije ostajala kod kuće. Sjeća se kako je Čitaonica bila uvijek prepuna, a u nji-

Angela Šokac Marković, predsjednica Hrvatskoga kulturnog centra „Bajska bunjevačka čitaonica“

hovom «sokaku» gdje je rođena, i gdje do danas živi, kako ističe, bilo je valjda samo četiri kuće koje nisu bile bunjevačke, na ulici se govorilo samo bunjevački. A na upit kako vidi budućnost, ona ističe da valja otvoriti srce i dušu, Bog će nam pomoći. Svoje riječi dopunila je pjesmom u pratnji Jakaba Tiszaija na harmonici, pa se povela zajednička pjesma.

Bio je trnovit put Bajske bunjevačke čitaonice, počeo je svoj osvrtn na povijest bunjevačke udruge Stipan Švraka, ističući kako danas imamo zajamčena sva nacionalna prava, ali nemamo djecu koja bi govorila hrvatski. Posebno se prisjetio Bajske čitaonice u raznim razdobljima: u vrijeme Austro-Ugarske Monarhije, zatim nakon Trianona, kojim smo i mi razdvojeni, i uz to pogođeni nasilnom asimilacijom, nadalje Horthyeva razdoblja između dva svjetska rata, i konačno desetljeća socijalizma.

Plesna skupina čavoljske Hrvatske manjinske samouprave

Čitaonica je nekada bila mjesto redovitih okupljanja, velikih svadba i drugih veselica, a na velikim prelima okupljali su se naši ljudi i iz okolnih naselja. Ujedno je pozvao vodstvo udruge da okupi mlade jer, kako reče, treba Čitaonicu napuniti životom.

Priredbi su naočili generalna konzulica Republike Hrvatske u Pečuhu Ljiljana Pancirov i predsjednik Hrvatske državne samouprave Mišo Hepp

Slavlje je nastavljeno u okviru Veselice na Antunovo u organizaciji Općega prosvjetnog središta i športske škole «Šugavica» na Dolnjaku. Projektiran je film o prvom hodočašću bačkih Hrvata na izvor Bune u Blagaj. U predvorju škole pak otvorena je izložba fotografija i dokumenata iz prošlosti i sadašnjosti Bunjevačke čitaonice koju je otvorio priređivač Miroslav Šibalin, ujedno dopredsjednik Bajske čitaonice.

Od 16.30 na otvorenoj pozornici u školskome dvorištu predstavile su se narodnosne folklorne skupine iz Baje i okolnih naselja. Uz druge nastupile su Garska omladinska folklorna skupina i Plesna skupina čavoljske Hrvatske manjinske samouprave. Uslijedio je koncert zvijezde dana, omiljenoga pjevača Zvonka Bogdana u pratnji subotičkih tamburaša.

Nakon koncerta pjevala je Santovkinja Darinka Orčik u pratnji garskoga Tamburaškog sastava „Bačka“, a veselica je zaključena plesnom zabavom Plesnoga kruga „Šugavica“, a za dobro raspoloženje pobrinuli su se subotički tamburaši i Orkestar „Čabar“ iz Baje.

Napomenimo da je zahvaljujući nekolicini bajskih zanesenjaka, za ovu prigodu izašao i prvi broj tromjesečnika s naslovom „Bački glasnik“. Besplatni primjerak lista s novostima iz Bačke – na naslovnici s fotografijom zgrade Čitaonice, a na poleđini s portretom Lajče Budanovića (1873–1958), subotičkog biskupa i osnivača Bunjevačke kršćanske čitaonice, koji je istaknuto mjesto posvetio tekstovima u povodu 100. obljetnice Čitaonice – podijeljen je članovima i sudionicima svečanosti.

Svečano otkriven Krležin spomenik u Budimpešti

Dana 17. lipnja ostvarena je dugogodišnja želja Hrvata u Mađarskoj – u parku Mađarskoga prirodoslovnog muzeja, negdašnje Ludovicejske akademije, svečano je otkriven spomenik velikanu hrvatske književnosti Miroslavu Krleži. Skulptura akademske kiparice Marije Ujević-Galetović dar je grada Zagreba gradu Budimpešti, i ima natpis „Hrvatski klasik koji je govorio mađarski“.

Prerezavši vrpce trobojnica dviju država, spomenik su svečano otkrili načelnik grada Budimpešte István Tarlós i načelnik grada Zagreba Milan Bandić

Mađarskoj. Načelnik grada Budimpešte István Tarlós govorio je o zajedničkoj povijesti i kulturi dvaju naroda te naglasio kako Budimpešta i Zagreb već odavno održavaju vrlo prisne veze, stoga je velika čast i radost što je Zagreb poklonio skulpturu velikana hrvatske književnosti. Milan Bandić, načelnik grada Zagreba, prisjetio se bogatoga Krležina djelovanja te istaknuo „Neka i ova bista, otkrivena u mjesecu europskog zajedništva i međusobnog poštovanja, bude podsjetnik da je hrvatska umjetnost, kultura i znanost XX. stoljeća znatno obogatila zajedničku europsku kulturnu baštinu“. Veleposlanik Ivan Bandić naveo je niz manifestacija održanih u Budimpešti uza sudjelovanje Veleposlanstva Republike Hrvatske, kao reprezentativnu izložbu u Nacionalnoj knjižnici Széchenyi, povodom tridesete obljetnice Krležine smrti

Akademik István Lőkös, Krležin osobni poznavatelj, uputio je prigodne riječi sjećanja o Miroslavu Krleži

Prigodne su govore održali budimpeštanski gradonačelnik István Tarlós, zagrebački gradonačelnik Milan Bandić, veleposlanik Republike Hrvatske u Budimpešti Ivan Bandić, državni tajnik Ministarstva obrazovanja, znanosti i športa Želimir Janjić i potpredsjednik mađarske vlade, ministar uprave i pravosuđa Republike Mađarske Tibor Navracsics.

Svečanosti su među inima nazočili generalna konzulica Republike Hrvatske u Pečuhu Ljiljana Pancirov, predsjednik Hrvatske državne samouprave Mišo Hepp, i brojni pripadnici hrvatske zajednice u Budimpešti i

Prigodni govor održao je i veleposlanik Republike Hrvatske u Budimpešti Ivan Bandić

svečanost u zdanju Mađarskoga prirodoslovnog muzeja, predstavu pečuškoga Hrvatskog kazališta naslova „Šetnja grobnicom mrtvoga djetinjstva“.

Tibor Navracsics, ministar javne uprave i pravosuđa i zamjenik premijera Republike Mađarske, u pozdravnom govoru, prvo na hrvatskom jeziku, naglasio je intelektualno djelovanje pisca, književnika Miroslava Krleže, djetinjstvo u Agramu i boravak u Ludovicejskoj akademiji. „U obliku ovoga spomenika, te u svojem književnom djelu Miroslav Krleža trajno će povezivati ne samo Hrvate i Mađare nego sve narode srednje Europe u sadašnjoj zajednici europskih nacija, u Europskoj Uniji“, istaknuo je Tibor Navracsics.

Prerezavši vrpce trobojnica dviju država, spomenik su svečano otkrili István Tarlós i Milan Bandić. Time se još jednom potvrdila suradnja i prijateljstvo gradova Zagreba i Budimpešte koja datira od lipnja 1994, a koja je 2003. okrunjena i Sporazumom o prijateljstvu. Godinu dana prije, u ožujku 2002, kao dar grada Budimpešte Zagrebu, otkriveno je poprsje Józsefa Antalla postavljeno u ulici grada Zagreba koja nosi njegovo ime.

Akademik István Lőkös, Krležin osobni poznavatelj, uputio je prigodne riječi sjećanja o Miroslavu Krleži. Ulomcima iz predstave „Šetnja grobnicom mrtvoga djetinjstva“ svečanosti su pridonijeli scenski umjetnici Stipan Đurić i Zsolt Lipics.

Manifestacija je nastavljena nevezanim druženjem pod šatorom u parku Mađarskoga prirodoslovnog muzeja.

Kristina Goher

Tibor Navracsics, ministar javne uprave i pravosuđa i zamjenik premijera Republike Mađarske, pozdrave je uputio i na hrvatskom i mađarskom jeziku

Intervju

Obavljen nadzor hrvatskih manjinskih škola

Pred kraj školske godine u hrvatskim manjinskim osnovnim školama obavljen je nadzor ostvaruje li se manjinski odgoj prema propisima. Nadzor manjinskih škola određuje Ministarstvo nacionalnih resursa, kamo sada pripada i odgoj i obrazovanje, a glavni je organizator Ured za odgoj i obrazovanje. Pedagoški je stručnjak za manjinski odgoj i obrazovanje na području zapadne Mađarske Edita Horvat Pauković, sadašnja ravnateljica Hrvatske dvojezične osnovne škole u Petrovome Selu i stručna savjetnica Pedagoškog centra Sveučilišta zapadne Mađarske u Sambotelu. Gđa Pauković posjetila je hrvatsku osnovnu školu u Salanti, Serdahelu, Koljnofu i Bizonji. Prilikom njezina posjeta u Hrvatskoj osnovnoj školi Katarine Zrinski u Serdahelu porazgovarali smo o hrvatskome manjinskom školstvu i o iskustvima prelaženja na dvojezičnu nastavu.

Razgovarala: Bernadeta Blažetin

Kako je došlo do kontrole manjinskih škola, mislim da već dosta dugo nije bilo takve vrste kontrole?

– Zakonski je odredilo ministarstvo da će ove školske godine kontrolirati manjinske škole većinom s predmetnom nastavom, no pod kontrolu su pale i one škole koje su prije nekoliko godina prešle na dvojezičnu nastavu. Kontrolu organizira Ured za odgoj i obrazovanje, dobili smo točne podatke koju dokumentaciju moramo pregledati. Mi gledamo samo obrazovnu i odgojnu stranu, obavezne školske dokumente, pedagoški program, okvirni program, nastavne planove i sve što je vezano s nastavom manjinskoga jezika, ali mislim da najveća svrha tomu nije kontrola, jer sve ustanove se pridržavaju propisa, već da se razmjenjuju iskustva, da porazgovaramo o problemima, kako uspijeva jedna ili druga ustanova to riješiti. Meni su ti posjeti vrlo korisni, uvijek saznam i ja nešto, a nadam se da mogu i ja nuditi neke nove informacije ravnateljima ustanova.

Misliš li da bi u našem hrvatskom manjinskom školskom sustavu potreban bio referent za odgoj i obrazovanje u punom statusu, kao što je to bilo prije deset godina?

– Mislim da bi bilo potrebno. Glede očuvanja materinskoga jezika, a time i identiteta najvažniju ulogu imaju manjinske odgojno-obrazovne ustanove, od dječjih vrtića do hrvatskih katedara na sveučilištima. Stoga njihovi problemi, njihov razvoj je jedan od prioritetnih zadataka naše zajednice. Posjećujući škole, vidim da ima niz pitanja o kojima bi trebalo češće raspravljati. Stalno se mijenjaju zakoni i često isti zakon drukčije tumači jedna ili druga osoba, po mome mišljenju ravnateljica manjinskih škola godišnje barem 2-3 puta bi se trebali sastati na konzultacije ili ako ima hitnih pitanja vezano uza školstvo, i u tim slučajevima. Trebam priznati da mi u Gradišću imamo nešto bolju situaciju glede davanja savjeta, Sveučilište u Sambotelu ima tzv. pedagoški centar, gdje ja radim kao stručna savjetnica za gradišćanski hrvatski jezik. Preko toga mi u našim školama imamo jako dobru vezu, redovito se sastajemo s ravnateljicama i porazgovaramo o aktualnim problemima, sve podijelimo jedan s drugim, npr. i u našim školama je bila struč-

na kontrola i tada odmah smo sazvali sastanak, sve smo pogledali u svakoj školi jesu li u redu dokumentacije, i to je odista velika pomoć jedan drugom.

U Petrovom Selu ste bili hrabri i pokrenuli ste dvojezičnu nastavu. Kakva su iskustva?

– Polako sazrijeva onaj program što smo mi onomad započeli, ali, naravno, još treba da prođe nekoliko godina, pa se onda vide stvarni rezultati. Kada je započela dvojezična nastava u našoj ustanovi, tada su bile kolegice iz Serdahela to pogledati. Otada mislim da smo se dobro uhodali, da to dobro ide, potrebna je dobra suradnja djece, roditelja i samouprave. Naravno, svaki početak je težak, najviše su posla imali nastavnici hrvatskoga jezika jer su oni bili pravi pomoćnici svim ostalim djelatnicima, u nižim razredima već mirno možemo raditi, već imamo dovoljno rječničkoga blaga, nastavne planove, a ove školske godine ćemo ostvariti potpunu dvojezičnost, stigli smo i do osmog razreda.

Jeste li imali dovoljan broj učitelja koji znaju hrvatski jezik?

– Od tog dana kada smo odlučili da prijeđemo na dvojezičnu nastavu morali smo odlučiti kada i koga šaljemo na usavršavanje, sada smo stigli do kraja, još jedan kolega će završiti tjelesni odgoj i jedna kolegica će studirati likovni odgoj.

Je li bilo slučajeva da su zbog prelaska na dvojezičnu nastavu ispisali svoje dijete iz škole.

– Nijednog učenika nismo izgubili zbog toga što smo prešli na dvojezičnu nastavu.

U Gradišću ima dosta hrvatskih osnovnih škola, sada već na više mjesta i dvojezičnih, ipak se mali broj djece javlja u dvojezične gimnazije u Budimpeštu ili Pečuhu.

– Više puta smo probali roditelje nagovarati, ali problem je udaljenost, roditelji se boje pustiti svoju djecu. U Sambotelu ima jedna gimnazija gdje se uči hrvatski jezik i mogu i maturirati pa onaj tko želi nastaviti učenje hrvatskoga jezika, može i na taj način, a mi u osnovnoj školi redovito organiziramo tečajeve hrvatskoga jezika za srednjoškolce kako bismo ih pripremili na državne jezične ispite. Uvijek ima dosta prijavljenih i veći broj od njih uspješno položi ispit.

Koliko se isplati prijeći na dvojezičnu

nastavu što se tiče financijske strane, jer to je ono što najviše motivira i samouprave, a i ustanove.

– Mislim da vrijedi prijeći, naravno, ima i više posla, kod nas nastavnici dobivaju naknadu za strani jezik, ali trebam reći da to ne garantira zakon. Glavarina po učeniku je veća u odnosu na škole s predmetnom nastavom, no nije to tako velika razlika, nego dvojezične škole imaju veće mogućnosti za natječaj, a trebam reći da s tim natječajima dobijemo još jedanput toliko potpore nego koliko je garantirana potpora po učeniku.

Pobliže si upoznala osnovnu školu u Serdahelu, što misliš, moglo bi se u njoj ostvariti dvojezična nastava?

– Serdahelska škola je vrlo lijepa, dobro opremljena, vidim da od nastavnika mnogo njih dobro govore hrvatski, ima dobru suradnju sa školama iz Hrvatske, samo bi se trebalo odlučiti, konzultirati se s roditeljima i samoupravom. Mislim da ni to ne bi bio problem, pa tu je odmah hrvatska granica i na tom području hrvatski jezik i sada, a i u budućnosti će imati svoje vrijednosti.

MOHAČ, ZADAR – Već je tradicija da maturanti mohačke Srednje stručne škole Miklósa Radnóti kraj lipnja provode u jezičnom taboru u Zadru. Tamo odlaze učenici koji uče jedan od stranih jezika u spomenutoj školi, hrvatski, njemački ili engleski. Hrvatski jezik predaje nastavnica Marija Prakatur koja zajedno sa svojim kolegama i ove godine trideset i pet učenika vodi u spomenuti tabor, koji će trajati od 29. lipnja do 5. srpnja, a gdje se organizira niz sadržaja: od učenja do zabave i slobodnih aktivnosti. Polaznici tabora već su godinama smješteni u zadarskome srednjoškolskom učeničkom domu.

VRŠENDA – Pjevački zbor Orašje i Orkestar Orašje iz Vršende 28. svibnja nastupili su u Udvaru u sklopu IX. Udvarskog veselja, a drugi dan, 29. svibnja, nastupili su u Kozaru u sklopu Festivala sarme, u čiju se organizaciju, uza Seosku i Njemačku samoupravu, dje-latno uključila i Hrvatska samouprava.

Izložba

„Putevima Svetoga Martina“

U galeriji Hrvatskoga kluba „August Šenoa“ 1. lipnja 2011. godine otvorena je izložba „Putevima Svetoga Martina“ poznatoga hrvatskog naivnog slikara Milana Generalića. Ovu zanimljivu izložbu biranim riječima otvorila je generalna konzulica Republike Hrvatske u Pečuhu Ljiljana Pancirov.

Na izložbi je predstavljeno dvadesetak radova (fresaka) oslikanih tehnikom „al fresco“ na podlozi koju slikar sam izrađuje, a koja je oponašanje zidne površine. Freske prikazuju Svetog Martina preko različitih prizora s tipičnim i prepoznatljivim ikonografskim atributima. Autor je u okviru europskoga kulturnog projekta izradio i fresku „Stopa Svetoga Martina“ čime je dao svoj prinos zajedničkim martinskim običajima svih zemalja u kojima se tradicionalno štuje ovaj svetac.

Pozdravne riječi okupljenima uputio je i povjesničar György Feiszt iz Sambotela. Kako saznajemo, izložba se 1. srpnja seli u Martince kada će biti svečano otvorena u domu kulture na blagdan Presvetog Srca

Isusova i državnog hodočašća u organizaciji HDS-a koje se ove godine održava u podravskim Drvljancima. Ante Sorić, umirovljeni ravnatelj izložbenog prostora u zagrebačkim Klovičevim dvorima i pokretač mnogobrojnih kulturnih veza između Samobora, Tara, Zagreba, Zadra i Pečuha te pečuških Hrvata, kaže nam kako će ta izložba biti otvorena i u Sambotelu na Dan Svetoga Martina, 11. studenoga 2011. godine u 11 sati. Za glazbeni ugođaj pobrinuo se Ženski pjevački zbor Augusta Šenoa iz Pečuha. Izložba je dostupna javnosti do 24. lipnja 2011. godine, radnim danom od 12 do 17 sati.

bpb

Foto: Ákos Kollár

Duhovski običaj još živi na Undi

*„Hodi k nam, Duh sveti, Stvoritelj presvitli
Gdo je nam dopustil jedan kraj svitlosti
Hodi, Otac ljudi, ubogih i tužnih,
Hodi, gost preželjni, preslatki, raslatki,
Ti si naša svitlost, zatari nevjernost
Zatari nevjernost, pitaj pravu vjernost
Prez tvoje milošće prazne jesu duše
Prez tvoje lakote nigdar ni dobrote*

*Razdili sedmere med nas tvoje dare
Daj med nevjerne dare prave vjere
Daj najam dobrotam plaću našim dušam
Daj našim dušicam blaženstvo sirotam!
Dika budi Bogu, Ocu, Sinu, Duhu
Dika budi Trojstvu jednomu Božanstvu
Kot je bilo prlje, tako neka bude sada
i svagdar na se vijeke. Amen.“*

Ovu duhovsku jačku, koledu malo ka Undanka ne zna, ar u svojoj osnovnoškolskoj dobi naučila ju je pri očuvanju i njegovanju mjesnoga duhovskoga običaja. Tekst ima već varijantov. Priključen primjer sam skupila u 1980. ljetu za školsku dicu, ali i dan-danas dostanem korisne dodatke od tete Anuške/Amrkičine Dražnjak.

S ovom jačkom su Duhi i ljetos pohađjali undanske stane 12. junija, dopodne. Po starom duhovskom običaju pet mladih divičić ide kroz selo. Četirne bijeli stolnjak/ubrus držu u višinu, pod kim najmanja duhovska kraljica stoji. Duhi su ubličeni u čisto bijelu

opravu, a andjeo ima vijenac na glavi. Kroz pjevanje se ne smi nasmijati na nikoga.

Na kraju domaćini daruju Duhe s pohvalom i s pinezi. U stara vrmena kada je već dice bilo na Undi, prepetilo se je da su i dvitri grupe hodile kroz ulice. Ljetos su Evelin Gosztom, Martina Hanis, Karina Lendvai i Dorina Traxler samo u jednoj grupi peljale svoju malu kraljicu Rebeku Pető, ka još pohađja čuvarnicu.

Dokle su divičice došle do zadnjega undanskoga stana, malo su se umorile, ali Undancem su svetak svakako ulipšale.

Marija Fülöp-Huljev

Trenutak za pjesmu

Anton Slavić

Hrvatska je samostalna

Povijest piše nove strane
Još i u današnje dane,
Ke su nas obradovale,
Kad su svitu nazvistile:
Slobodna je domovina
I Hrvatska j' samostalna!

Ima li još lipše visti,
Ka nam u pravoj radosti
Naznanjuje to veselje,
Da su ispunjene želje
Prastare i davna sanja:
Hrvatska je samostalna.

Kolika krv, bol i suze
Neprespance noći, uze.
Spunjena j' nam naša želja,
Domovina sad si moja.
Trubi u svit naših dana:
Hrvatska je samostalna.

Stoljeća čekavši ov dan
Jasno j' nam: nij bilo zaman
Moliti se, žrtvovati,
Da na svom budu Hrvati.
Da zacili stara rana:
Hrvatska je samostalna.

Neka Te Bog dragi čuva
Od svakog škodljivog duha,
Uslišec nam prošnju ovu,
U budućnost lipšu, novu.
Bože, ti ostani s nami,
Domovinu nam obrani!

Hrvatski vrtić, osnovna škola i učenički dom Santovo

Poziv na upis u santovački hrvatski vrtić, osnovnu školu i učenički dom Santovo

Hrvatski vrtić, osnovna škola i učenički dom u Santovu poziva na upis, u nadi da će Vam ovaj poziv pomoći da birate našu ustanovu. Možete upisati djecu od prvog do osmog razreda, pri tome nije uvjet poznavanje hrvatskoga jezika. Danas sve veću ulogu dobiva poznavanje jezika. Na jugu naše domovine poznavanje hrvatskoga jezika može značiti prednost pri odabiru srednje škole i pronalaženja radnoga mjesta.

Hrvatski vrtić, osnovna škola i učenički dom u Santovu jedna je od najstarijih dvojezičnih ustanova (u Bačko-kiškunskoj županiji i jedina), utemeljena 1946. godine, koja odgojno-obrazovni rad obavlja na hrvatskom i mađarskom jeziku. Santovačka škola 1978. godine postaje okružnom ustanovom, od tada prima i učenike iz drugih naselja s područja Županije. Sada imamo učenike iz ovih naselja: Dautovo (Dávod), Čatalija (Csátalja), Baračka (Nagybaracska), Monoštorlija (Bátmonostor), Baja, Baškut (Vaskút), Gara, Bikić (Bácsbokod), Tataza (Tataháza), Sentivan (Felsőszentiván), Čavolj (Csávoly) i Čanad (Érsekcsanak). Za učenike iz drugih naselja možemo osigurati smještaj i prehranu u učeničkom domu. Osiguran je i prijevoz učenika od kuće do kuće (u ponedjeljak ujutro od kuće do škole, a u petak od škole do kuće).

Svojim radom santovačka hrvatska škola izborila je ugledno mjesto među obrazovnim ustanovama, i kao takva odgojno-obrazovni rad obavlja kao bazična ustanova Hrvata u Mađarskoj, od 2000. godine kao državna škola u održavanju Hrvatske državne samouprave. Tako je u lipnju 2010. započela izgradnja prve etape vrtića i učeničkog doma s 80 ležajeva, koja je dovršena ovih dana. Nastavak u drugoj etapi uključuje gradnju aule, blagovaonice, kuhinje, učionica i uredskih prostorija. Od nove, 2010|2011. školske godine učenici će biti smješteni u novom učeničkom domu.

Postignuti uspjeh na polju odgoja i obrazovanja, te u nastavi na hrvatskom i mađarskom jeziku, prije svega mogu zahvaliti osobnom, diferenciranom radu s djecom. Priprema učenika u okviru popodnevničkih zanimanja osigurana je u dnevnom boravku, u nižim razredima u odvojenim grupama od prvog do četvrtog razreda, a u višim razredima u dvije grupe, u grupi 5-6. i 7-8. razreda, te u učeničkom domu. Cilj nam je stvaranje obiteljskog ozračja, bez stresa. U takvim uvjetima zamjetni su opći i jezični razvoj učenika, i kod onih učenika koji su se poslije ili sa slabim znanjem hrvatskoga jezika upisali u

našu školu. Osim nastave hrvatskoga jezika, učenici u okviru satnice mogu učiti engleski ili njemački jezik, a njih mogu učiti i u sklopu kružoka u okviru popodnevne nastave. U obliku popodnevno kružoka djeca mogu pohađati narodni ples, tamburu, dramsku sekciju, rukomet i šport te kreativna zanimanja. Od drugog razreda podučava se i poznavanje računala.

Velik broj naših učenika svoje školovanje nastavlja u jednoj od naših hrvatskih gimnazija, u Pečuhu i Budimpešti, ali prema povratnim informacijama zahvaljujući višjejezičnosti i svestranoj pripremljenosti, dobro udovoljavaju i u drugim srednjoškolskim ustanovama. Nakon završetka osmog razreda postoji i mogućnost polaganja državno priznatoga jezičnog ispita.

Opširnije obavijesti možete dobiti osobno u našoj ustanovi u Santovu u ulici Crvene armije pod brojem 17 (Hercegszántó, Vöröshadsereg u. 17) ili na telefonu 06-79|454-313.

Joso Šibalin
ravnatelj

Hrvatski vrtić, osnovna škola i učenički dom Santovo

Dovršena izgradnja, u tijeku tehnička primopredaja

Pošto je, poslije godinu dana radova, dovršena izgradnja prve etape novog vrtića i učeničkog doma u Santovu, u utorak, 7. lipnja, kapošvarski Investment Kft. pokrenuo je postupak tehničkog pregleda i primopredaje zdanja. Time će biti zaključen projekt vrijedan 268 milijuna, a izgradnja nove zgrade hrvatskog vrtića i učeničkog doma u Santovu, uz vlastita sredstva u iznosu od 27 milijuna, ostvarena je s potporom natječajja DAOP s domalo 70 milijuna, Ministarstva nacionalnih resursa Republike Mađarske od 60 milijuna, te s potporom Vlade Republike Mađarske u iznosu od 110 milijuna forinti.

Sudionici sastanka u Santovu dogovorili
tijek tehničke primopredaje

Na sastanku koji je održan u Santovu, nakon pregleda zgrade i popisa uočenih nedostataka, predstavnici spomenute nadzorne tvrtke, izvođača radova (Aktív Kft.-a sa sjedištem u Hajošu), i Hrvatske državne samouprave, vlasnika i budućeg održavatelja zgrade, a u nazočnosti ravnatelja Jose Šibalina, dogovorili su tijekom tehničke-primopredaje, koja bi pošto nadzor obave sve po zakonu nadležne službe – vatrogasci, sanitarna inspekcija i druge – trebala biti zaključena u idućih tjedan-dva dana.

Podsjetimo kako je u novoj zgradi na prizemlju smješten vrtić s igraonicama za djecu triju skupina, s uredima i svim popratnim prostorijama potrebnim za rad, a na dva kata nalazi se po deset četveroposteljnih soba. Dvije sobe, sa po četiri ležaja, pisaćim stolovima i policama, sa zajedničkim predsobljem, umivaonikom, tušem i zahodom te s ugrađe-

nim ormarima i hladnjakom bit će više nego ugodne za boravak budućih stanara. Sve prostorije već su posve uređene, popunjene namještajem, stoga će nakon tehničke primopredaje sve biti spremno za useljenje.

Kako nam uz ostalo reče predsjednik Mišo Hepp, radost će biti još veća kada u novi vrtić i učenički dom usele djeca vrtića i učenici hrvatske škole. Naime osigurani su svi tehnički uvjeti, a nova zgrada udovoljava svim europskim standardima 21. stoljeća. Škola, roditelji, djeca i HDS zajednički će se potruditi da nova zgrada za početak školske godine bude što ljepša, ali i da se što prije ostvari 80-postotna popunjenost.

Posjet Santovu čelnici HDS-a, predsjednik Mišo Hepp i voditelj Ureda HDS-a Jozo Solga iskoristili su i za susret s čelnicima sela Santova, načelnikom Józsefom Feiglom i bilježnikom Lajosem Bartom. Tom je prigodom izraženo obostrano zadovoljstvo s izgradnjom novog vrtića i učeničkog doma, ali i želja za daljnjom uspješnom suradnjom. Hrvatska državna samouprava i nadalje očekuje dosadašnju potporu sela, a budući da će se, nakon preseljenja mališana u novi vrtić, stara zgrada vrtića vratiti seoskoj samoupravi, potrebna je i izmjena ugovora kojim su odgojno-obrazovne zgrade u vlasništvu Samouprave naselja predane u trajno vlasništvo Hrvatskoj državnoj samoupravi.

Kako je uz ostalo naglašeno na santovačkom susretu, svečana primopredaja novog vrtića i učeničkog doma predviđena je za 31. kolovoza prigodom otvorenja nove, 2011/2012. školske godine, a održavatelji se nadaju da će svečanost uveličati i predsjednici dviju vlada, Hrvatske i Mađarske, Jadranka Kosor i Viktor Orbán. Naime, uz vlastiti udio Hrvat-

ske državne samouprave, od sredstava utrošenih za ovaj projekt, osim unijske potpore, dvije trećine sredstava osigurala je mađarska vlada, a nešto je dodijelila i Hrvatska, zasada još samo na papiru. Ustanova će se obogatiti potpuno novim zdanjem, ali nadalje će se koristiti i starom zgradom dok se ne domogne sredstava za nastavak radova i ostvarenje druge etape projekta, koji uključuje aulu, blagovaonicu, kuhinju i učionice.

Izrazivši nadu da će se postupno povećavati i broj učenika jer, kao i prije deset-jedanaest godina kada je HDS preuzeo santovačku školu, ona i danas može poslužiti kao model za Hrvate u svim drugim našim regijama – ističe predsjednik Hrvatske državne samouprave.

S. B.

Hrvatski vrtić, osnovna škola i učenički dom Santovo

Joso Šibalin: Škola se dokazala kvalitetom nastave, a sada će dobiti primjerene uvjete za rad

Razgovor s ravnateljem Hrvatskog vrtića, osnovne škole i učeničkog doma u Santovu

Kraj školske godine, dovršena izgradnja nove zgrade vrtića i učeničkog doma, skorašnja primopredaja i planovi za budućnost bili su povod za razgovor s Josom Šibalinom, ravnateljem Hrvatskog vrtića, osnovne škole i učeničkog doma u Santovu, odgojno-obrazovne ustanove koja od 2000. godine djeluje u održavanju Hrvatske državne samouprave. Prva ustanova u Mađarskoj koju je na održavanje preuzela jedna državna manjinska samouprava, svojim statusom i radom može poslužiti kao model kulturne autonomije koji može biti uzor i drugim regijama Hrvata u Mađarskoj.

Zaključena je još jedna školska godina koja financijski nije bila laka jer je protekla u znaku štedljivoga gospodarenja. Kako i u kojoj se mjeri to odrazilo na svakodnevni rad u nastavi?

– Svakako se odrazilo i na svakodnevni rad jer, evo, već dvije-tri godine ne možemo obaviti neophodne poslove koji su inače predviđeni, kao što je obnova postojećih objekata, zatim nabava očiglednih sredstava i svega onoga što je potrebno za uspješni rad u nastavi. Toga smo se morali odreći, kao i nekih programa koje smo prije organizirali, a sada smo ih morali prekinuti. Ali to nije išlo na štetu osnovne odgojno-obrazovne funkcije koju obavlja naša ustanova. S puno razumijevanja kolege nastavnici primili su se dodatnih zadaća, bez ikakve naknade. Svi su djelatnici shvatili koliko je u ovim kriznim godinama važno očuvati rad škole, razinu nastave.

Kako ocjenjujete minulu školsku godinu? Što biste izdvojili kao najvažnija postignuća?

– Mogu reći da je školu napustio jedan veći naraštaj, dvadeset šestero osmaša, a u isto vrijeme prema, sadašnjem saznanju, od jeseni nam dolazi dvadesetak prvšaća, što se tijekom ljeta može mijenjati i nabolje. Tijekom ljeta svake godine dolazi do određene migracije učenika, evo, upravo jučer smo imali upis učenika koji dolaze iz drugih škola, i to u drugi razred. Tijekom ljeta očekujemo daljnji upis novih učenika, stoga vjerujem da ćemo sačuvati broj učenika i u novoj školskoj godini. Vjerujem da predajom novog vrtića i učeničkog doma te odgovarajućom promidžbom možemo očekivati i veći broj učenika jer je učenički dom za one učenike koji dolaze iz okolnih naselja. Zanimanje za našom ustanovom pokazuje i Mohački otok odakle već godinama nismo imali učenika. Više roditelja iz obližnjeg Homorúda zanimalo se već i za upis djece u vrtić. Koristim se i ovom prigodom da roditeljima dam na znanje kako rado primamo učenike ne samo u prvi nego u sve

razrede, svu onu djecu koja žele usavršiti hrvatski jezik, poznavanje hrvatske kulture, kako bi svoje školovanje nakon osmog razreda mogli nastaviti u nekoj od naših dviju hrvatskih gimnazija, u Pečuhu ili Budimpešti. Budući da je Pečuh znatno bliže, posljednjih godina naši učenici biraju HOŠIG Miroslava Krleže. S postignutim rezultatima zadovoljni smo jer smo uspjeli zadržati razinu od prošle godine. Postignut je uspjeh viši od državnog prosjeka, 84 posto. Imamo dvadeset odličaka, ali i vrlo zapažene rezultate na raznim okružnim, županijskim i državnim natjecanjima. Naši atletičari primjerice izborili su nastup na državnoj završnici Olimpijade za škole malih naselja, pošto su lani na osvojili brončanu medalju. Ponosimo se i našim tamburašima, koji su nedavno osvojili i zlatnu kvalifikaciju za svoj rad. Vrlo lijep uspjeh naši su učenici postigli i na državnom natjecanju iz narodopisa te hrvatskoga jezika i književnosti, naime osvojila su prva i druga mjesta. Osim toga zapažene rezultate naši su učenici postigli i na županijskom natjecanju iz matematike, pa i iz mađarskog jezika. Ove su godine prvi put sudjelovali i na natjecanju iz njemačkog jezika koji se u našoj ustanovi, uz engleski, predaje i kao strani jezik, ali i u obliku kružoka. Ovi rezultati opravdali su rad s djecom, a vjerujem da je spomenuti rezultat i kvalitetne prijedpodne nastave, i popodnevni priprema, čemu pridajemo veliku važnost.

Dovršena je izgradnja nove zgrade vrtića i učeničkog doma, čime se otvara još uspješnija budućnost. Koliko je djece u vrtiću, školi i učeničkom domu i što očekujete od jeseni?

– Kada sam kao ravnatelj 1997. godine preuzeo ovu okružnu ustanovu, preuzeo sam je s 49 učenika. Samo za nekoliko godina s 49 broj učenika je porastao na 107. Danas škola ima umalo 170 učenika i 60 djece u vrtiću, ali ne bih govorio unaprijed. Zahvaljujući prije svega zalaganju svih djelatnika, jer uvijek je u pitanju kvaliteta odgojno-obrazovnog rada, uspjeli smo napraviti ovakav pomak, a zadovoljan roditelj obavlja najbolju promidžbu ustanove. Drugim riječima, korisnici naših usluga vrše najbolju promidžbu naše škole, jer se dobro vrlo brzo širi. Na taj smo način ste-

kli ugled ne samo u našoj regiji nego i na državnoj razini. Mislim da će to tako biti i ubuduće. Zbog neprimjerenog i ograničenog smještaja morali smo odbijati prijavljene jer ih nismo mogli smjestiti. Nakon toga ne može se očekivati da broj učenika poraste, da novi učenički dom bude stopostotno popunjen, svima bi nam to bilo najdraže, ali postupno, za dvije-tri godine to se mora ostvariti; kada se roditelji suoče s novim uvjetima, s mogućnostima što sve može ponuditi santovačka hrvatska ustanova od vrtića, preko škole do učeničkog doma. Napose je bitan vrtić jer njegovi polaznici budući su učenici škole. Svojim radom škola je odavno izborila svoje mjesto, a sada će to pojačati s novim uvjetima za 21. stoljeće. Kada se dovrši i druga etapa ovog projekta, tada ćemo osigurati još bolje uvjete, na zadovoljstvo roditelja, i možemo očekivati još više upisanih učenika. Sve je to postignuto zahvaljujući zalaganju Hrvatske državne samouprave, koja je uložila mnogo napora i sredstava kao bi se naša ustanova ne samo sačuvala nego se našla pred daljnjim usponom. U tome i nadalje računamo na potporu Hrvatske i Mađarske.

Kada će početi nova školska godina? Kada će biti svečana predaja novog vrtića i učeničkog doma?

– Trenutno je u tijeku tehnička primopredaja zgrade, a kada ona završi, dobit ćemo uporabnu dozvolu. Nadam se da će se vrtić preseliti već tijekom ljeta, negdje u kolovozu, a dom će otvoriti vrata 31. kolovoza kada, s početkom u 17 sati, otvaramo novu školsku godinu koja s nastavom počinje 1. rujna. Kada će biti svečana primopredaja nove zgrade vrtića i učeničkog doma, to ne ovisi o nama, nego o pozvanim uglednicima koji će to učiniti. Ipak se nadamo da će to biti 31. kolovoza.

Oproštajna svečanost u Santovu

Dvadeset šest osmaša završilo osnovno obrazovanje

U subotu, 11. lipnja, priređena je oproštajna svečanost Hrvatskog vrtića, osnovne škole i učeničkog doma u Santovu, jedne od triju najstarijih hrvatskih odnosno dvojezičnih škola u Mađarskoj koja je utemeljena još 1946. godine, a od 2000. godine djeluje u održavanju Hrvatske državne samouprave. Od 2008. djeluje kao jedina odgojno-obrazovna ustanova u Santovu, a pohađa je i velika većina santovačke djece, bivših učenika seoske škole. S prigodnim programom od škole se oprostio šezdeset peti naraštaj hrvatske škole, dvadeset šest osmaša razrednice Eve Galić Gorjanac.

*Povorka učenika
sedmog
i osmog razreda*

*Učenici sedmog razreda s razrednicom
Zsuzsom Koncz Stipanov*

Nakon opraštanja u osmom razredu, u nazočnosti učenika sedmog razreda i roditelja, već po običaju, povorka predvođena ravnateljem Josom Šibalinom i razrednicom Evom Gorjanac Galić krenula je u posljednji obilazak školskih prostorija, uljepšanih laticama ruža, u kojima je većina učenika provela osam najljepših godina svoga djetinjstva, koje će im zasigurno trajno ostati u sjećanju.

Oproštajna svečanost koja, kao što je uobičajeno, započela je zajedničkim pjevanjem hrvatske i mađarske himne, upriličena je u mjesnoj športskoj dvorani, ispunjenoj učenicima škole, roditeljima, bakama, djedovima i drugim gostima. S prigodnim riječima, pjesmama i kazivanjem stihova na hrvatskom i mađarskom jeziku, prvo su se od učenika osmog razreda oprostili učenici sedmog razreda, a zatim osmaši od učenika škole, svojih nastavnika i roditelja. Učenici osmog razreda simbolično su privezali vrpce svoga naraštaja na školski stijeg, te predali ključeve ustanove učenicima sedmog razreda. Posebno je bila dirljiva projekcija pojedinačnih fotografija o učenicima završnog razreda i izborom fotografija najljepših trenutaka provedenih u školi.

Na kraju se osmašima obratio i ravnatelj škole Joso Šibalin, upućujući im prigodne riječi sjećanja na provedene godine, ujedno im uputio popudbinu za budućnost, te poželio uspješan nastavak školovanja u novim sredinama i snalaženje u kasnijem životu i radu. Dodajmo da će troje učenika od jeseni školovanje nastaviti u HOŠIG-u Miroslava Krleže u Pečuhu, u nultom ili 9. razredu gimnazije, a ostali u raznim drugim gimnazijama i stručnim školama.

Oproštajna je svečanost završena dodjelom priznanja najboljim učenicima za uspjeh postignut u učenju, kulturnom životu, predmet-

*Prigodne riječi uputile su
učenice sedmog razreda
Žofija Balog i Rebeka Rudolf*

*Učenice osmog razreda Zrinka
Sabo i Zsófia Vida oprostile su
se u ime osmog razreda*

nim natjecanjima i športu. Poklon-knjige uručio im je ravnatelj Joso Šibalin, koji je najavio da će se završna školska svečanost i podjela svjedodžaba biti u petak, 17. lipnja, u mjesnom domu kulture, s početkom u 17 sati.

S. B.

*Od učenika, nastavnika i roditelja oprostilo
se dvadesetšestero osmaša*

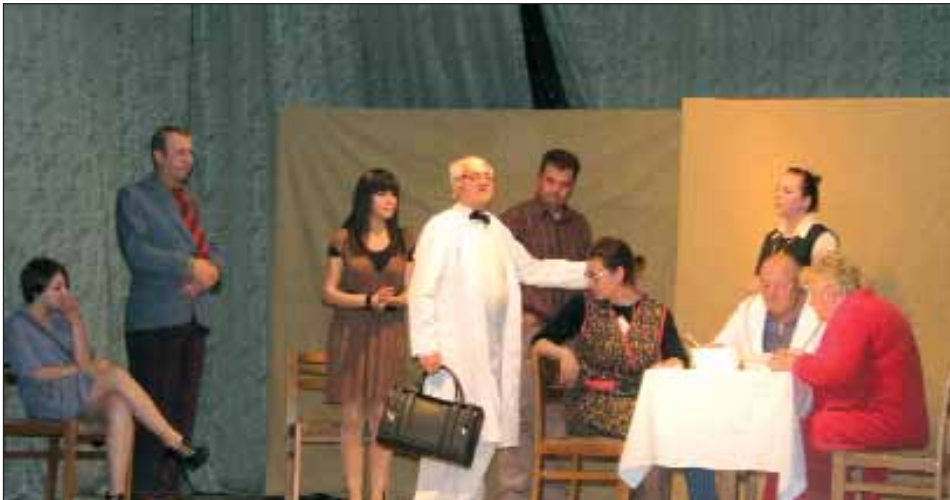

*Oproštajna pjesma učenica osmog razreda u pratnji
školskog tamburaškog orkestra*

Dio uzvanika, nastavnika, roditelja i gostiju

Hercegovačka komedija na židanskoj pozornici

*Voditelj i redatelj Pučke scene
u Hercegovcu Ivan Bratković i židanski načelnik
Štefan Krizmanić pri predaji darov*

Židanska kazališna grupa dovidob dvakrat je gostovala na Dani hrvatskoga pučkoga teatra u Hercegovcu. Ova manifestacija okuplja amaterska kazališna društva hrvatskih manjin iz susjednih zemalja. Takove igrokazače u cijeloj Ugarskoj samo u Gradišću imamo, i to u Petrovom Selu i Hrvatskom Židanu. Petrovišćani jur većputi su nastupali na hercegovačkoj pozornici, tako su i kotrigi Pučke scene Hrvatske čitaonice iz Hercegovca jur stari poznanici u našem selu ki su lani prilikom jubilarne svetačnosti Igrokazačkoga društva Petrovoga Sela nastupali kod nas, a 7. majaša, u subotu prvi put su dospili u Hrvatski Židan. U 19 uri započetoj predstavi pod naslovom *Iščašena ideja*, iz pera Vjekoslava Dominija, pod redateljstvom Ivana Bratkovića ki je i sam briljirao u ulozi betežnoga oca, vidili smo komediju s puno šale i smiha, ka vjerno, sjajnim sarkazmom predstavlja tendencije današnjega društvenoga žitka. S pogledom u svakidašnjicu jedne hrvatske obitelji, u koj u međusobnom razgovoru još vik su prisutni i ustaše i partizani, za jerbinstvo su člani skloni i vlašće roditelje uvjeriti da se muču od smrtno bolesti i da im nij spasa. Sva ova povidajka dura dokle doktor ne vidi bolesnike i ne kaže svim da nij potribna panika, nigdor umriti neće, a s tim ni pineze ne prahaju starina podiliti. Ov kusić su Hercegovčani prikazali s velikom rutinom, a

zadovoljna publika je, svaki zvanaredno napravljeni pokret glumcev, svaku šalnu situaciju ali i smišne rečenice, nadarila velikim aplauzom. Na kraju predstave je židanski načelnik Štefan Krizmanić zahvalio gostom lipe, hrvatske ure, a voditelj Pučke scene Hrvatske čitaonice u Hercegovcu Ivan Bratković je naglasio da svenek rado igraju u Gradišću, sad po prvi put i u Hrvatskom Židanu, ali svi se ufaju da ovo spravišće na ovom mjestu nije zadnje. Za nastupom Hercegovčani su bili skupa s petrovskom delegacijom pozvani u Starački dom na večeru, ku je sam židanski načelnik kuhao s malo pomoći domaćih kazalištarcev. U okviru druženja su mjesni igrokazači čestitali i dvim glumicama Mariji Kolnhofer i Evi Domnanović prilikom rođendana, a nadalje su ugodnu atmosferu stvorili tamburaši Židanski bečari.

-Tiho-

Iz povijesti Hrvatskoga glasnika

Počeo je Tjedan Hrvata

Svečanošću upriličenom u Hrvatskoj matici iseljenika, u ponedjeljak je u Zagrebu počeo Tjedan Hrvata iz Mađarske, koji se održava pod visokim pokroviteljstvom predsjednika Republike Hrvatske dr. Franje Tuđmana. U nazočnosti brojnih uglednika kulturnog i političkog života, ovogodišnji, četvrti u nizu Tjedan hrvatskih manjina HMI-a te prvi na kojem će se, kao najbrojnija autohtona nacionalna manjina u nekoj zemlji, predstaviti Hrvati iz Mađarske, otvorio je ministar povratka i iseljništva Republike Hrvatske Marjan Petrović.

Osnovni ciljevi te manifestacije, prema riječima voditelja Odjela za manjine HMI-a Hrvoja Salopeka, jesu upoznavanje šire domaće javnosti s autohtonim hrvatskim zajednicama koje žive izvan matičnog nacionalnog korpusa, a čije su kulturne, tradicijske i jezične vrijednosti još uvijek nedovoljno poznate te istodobno omogućavanje da uspostave veze s domovinom. U skladu s tim, najavio je Salopek, do 22. lipnja će biti upriličene tribine, izložbe, nastupi folklornih ansambala i kazališta i drugo, čime će Hrvati iz Mađarske predočiti dio svoje bogate kulture, kao i svoj svojevrsni nacionalni preporod započet demokratskim promjenama i osamostaljenjem Hrvatske.

Kako je tom prilikom podsjetio predsjednik Zemaljske samouprave Hrvata u Mađarskoj dr. Mijo Karagić, petsto godina nakon doseljavanja, za kojih su često bili izloženi različitim političkim manipulacijama poput „južnoslavenske“, od 1990. godine Hrvati u Mađarskoj ponovno mogu javno njegovati svoj nacionalni identitet. Prema riječima ministra kulture Republike Hrvatske mr. Bože Biškupića, Hrvatska će u tome ubuduće još više pomagati. Na svečanosti govorili su i veleposlanik Republike Mađarske u Hrvatskoj dr. Zsolt Szalay, ravnatelj HMI-a Ante Beljo i drugi.

(...)

(Hrvatski glasnik, 1997/24)

Foto: Ákos Kollár

**Zatvaranje školske godine
u Hrvatskoj školi Miroslava Krležu u Peču**

PEČUH – Odjel za povijest Pečuške Sveučilišne knjižnice 6. lipnja otvorio je izložbu Povijest višestoljetnoga pečušskog tiskarstva (1772–1950). Izložba će biti otvorena do kraja ožujka 2012. godine.

PEČUH – U sklopu projekta AGRO INC – »Zajedničko istraživanje za razvoj poljoprivredno-prehrambenog poslovnog inkubatora u Hrvatskoj i Mađarskoj«, početkom lipnja u Pečuhu su ustrojene radionice za križevačke poljoprivrednike, poduzetnike i obrtnike na temu »Proizvodnja na organskoj farmi«. Ukupna je vrijednost projekta 240.830,00 eura. Uz Križevce, u projektu sudjeluju i Regionalna udruga industrijalaca i poslodavaca jugoistočne Mađarske te Srednja gospodarska škola Križevci, a pridruženi je partner Udruženje obrtnika Križevci. Program je započeo predavanjem gđe Ács Sándorné, vlasnice jedne od najvećih mađarskih ekoloških farmi i članice upravnog odbora udruge za promicanje ekološke poljoprivrede, koja je govorila o značenju ekološke poljoprivrede za seoski razvoj te o primjerima proizvodnje bez pesticida i kemijskih gnojiva na području Mađarske. Uslijedilo je predavanje vodećeg nadzornika službenog inspeksijskog tijela za poljoprivredu u Mađarskoj, koji je križevačkim poljoprivrednicima prikazao na koji se način provode inspekcija i certificiranje poljoprivrednika na temelju propisa Europske Unije. U popodnevnom dijelu programa poljoprivrednici su posjetili ekološku farmu u Bičiru (Bicsérd), gdje su između ostalog imali prilike vidjeti ekološku proizvodnju buče iz koje se poslije proizvodi bučino ulje, te napravu za proizvodnju bioplina.

PEČUH – U prostorijama Medicinskog fakulteta Sveučilišta u Pečuhu 8. lipnja 2011. godine svečano je započeo 75. sastanak Mađarskog društva za fiziologiju (FAME2011). Prinos organizaciji dala su zajednički mađarska društva za anatomiju, eksperimentalnu i kliničku farmakologiju, te za mikrocirkulaciju i vaskularnu biologiju. Uz najveći broj mađarskih sudionika u raznim područjima medicine, izlaganja su predstavili i stručnjaci iz Sjedinjenih Američkih Država, Njemačke, Italije, a posebno mjesto pripalo je članovima Hrvatskog društva za fiziologiju iz Zagreba i Osijeka. Predavanja i prateće rasprave omogućuju predstavljanje najnovijih postignuća u istraživanjima na navedenim područjima medicine i biologije. Na svečanom otvorenju nazočne su pozdravili prof. dr. Ákos Koller, predsjedatelj skupa, dekan Medicinskog fakulteta u Pečuhu prof. dr. Attila Miseta i generalna konzulica Republike Hrvatske Ljiljana Pancirov. (www.mvpei.hr)

Još jedan naraštaj osmaša napustio HOŠIG-ove školske klupe

„Završen je prvi period vašega školovanja. U našoj ustanovi ste naučili napisati prve riječi, pročitati prve rečenice i savladati prve matematičke zadatke. Nastojali smo vas učiti dobromu, odgajati na pošten rad da prihvatite znanje kao blago, jer bez odgovarajućeg znanja teško je snalaziti se u svijetu koji je pun izazova“, reče među ostalom ravnateljica budimpeštanske Hrvatske škole Anica Petreš Németh prigodom opraštanja osmog razreda osnovne škole.

Oprošajna svečanost osmog razreda budimpeštanske Hrvatske škole priređena je u četvrtak, 9. lipnja, u predvorju škole. Po starom običaju, prigodni je program priredio sedmi razred, na čelu s razrednicom Katicom Kuzma, a školu su cvijećem okitili učenici šestog razreda. Posljednje školsko zvono, tradicionalna oprošajna pjesma „Zbogom, školo naša...“ i slavljenici u pratnji ravnateljice, razrednice i sedmog razreda polagano koračaju niz stubišta u aulu, gdje ih čekaju roditelji, bake i djedovi s kitama cvijeća. Recitacije i pjesme na hrvatskom i mađarskom jeziku, na bijelome platnu uz nekoliko riječi projektiraju se fotografije osmaša. Umjesto oprošajnih govora, učenici sedmog razreda su im za daljnji životni put darivali citate i aforizme hrvatskih i mađarskih klasika. U ime svečara riječi oproštaja na hrvatskom govorila je Marina Mihajlović, a na mađarskom jeziku Nikoleta Plantak. Veseli izleti, priredbe i natjecanja obogatili su njihove „radne dane“. Nestrpljivo su čekali školske praznike, a istodobno čeznuli za ponovnim susretom. Mnogi su svoje školovanje započeli već u vrtiću te ustanove, ali nastaviti

će u gimnaziji. Marina i Nikoleta su se s toplim, katkad i šaljivim riječima prisjetile bivših nastavnika, profesora, posebice razrednice Žuže Molnar, koja ih je posljednje četiri godine pazila i pružala im potporu, razumijevanje. I posljednji akordi ispraćaja, Dóra Varga i Luca Gábelics vežu vrpce na školski stijeg, te zajednički valcer pri kraju.

Naraštaj između 2003. i 2011. godine: Luca Gábelics, Marina Mihajlović, Dorotea Perak, Dominika Papp, Filip Petrevszky, Nikoleta Plantak, Rebeka Spira, Rita Szajkó, Lili Sziklai, Benazire Temaj i Dóra Varga.

Svi su oni zapisali svoje ime u šaroliku slagalicu zvanu povijest budimpeštanskog HOŠIG-a.

K. G.

„Svi smo mi kao ptice selice..“

Oproštajna svečanost u pečuškoj Hrvatskoj osnovnoj školi bila je 10. lipnja. Od školskih klupa oprostilo se dvadeset učenika, razrednica im je bila Mara Vujkov.

Od škole, suučenika, nastavnika i prijatelja na školskoj svečanosti 10. lipnja oprostilo se dvadeset učenika osmoga razreda, programom na hrvatskom i mađarskom jeziku, oproštajnim riječima, kazivanjem stihova i pjesmom. Oprostili su se od svoje razrednice Marije Vujkov i od nastavnika, škole, ravnatelja. Oprostili su se i od sedmoga razreda, koji ih je dopratio do svečane pozornice i ukrasio je u njihovu čast. Njih trinaest ostaje u istoj zgradi, naime upisali su Hrvatsku gimnaziju Miroslava Krleže, a sedmero svoje školovanje nastavlja u drugim pečuškim srednjim školama. Od učenika se s prigodnim riječima oprostio ravnatelj škole Gabor Győrvári, koji je naglasio kako posljednjih godina ima sve više učenika koji svoje obrazovanje nastavljaju u drugim pečuškim ustanovama, ali se vraćaju nakon nekoliko godina i žele položiti maturu iz hrvatskoga jezika, pa se i on i njegove kolege sve češće pitaju: zbog čega se trebala upisati „druga gimnazija“ kada smo ti mi bili na raspolaganju. Zahvalio je roditeljima i učenicima osmoga razreda koji su dali

dosadašnje povjerenje hrvatskoj školi, a posebno onima koji su svoju djecu upisali i tako nastavili školovanje u Hrvatskoj gimnaziji Miroslava Krleže. Donosimo prigodan oproštajni govor učenice 8. razreda Natice Ronai: „Opraštamo se od nečega kroz što više nikada nećemo proći, nikada više nećemo doživjeti ni vidjeti jer samo se jednom ide u osnovnu školu, samo se jednom oprašta kao osmaš...“

Osam smo godina u ovoj školi klupe šarali, svoja imena pisali i nastavnike varali. Osam smo se godina po hodnicima i u učionicama vijali, tukli, svadali, ali isto tako znam da smo se i lijepo slagali. Možda smo se ponekad na nekoga ljutili ili ga se sramili, ali smo se s vremenom pomirili i jedni drugima oprostili. Kad god je trebalo, nekoga smo pred nastavnicima pokrivali i branili da se ne sazna što smo sve učinili. Mnogo smo toga zajedno proživjeli, a sada se moramo rastati. Svatko će svoj put, svoju stranu odabrati i možda se više nikada nećemo sastati...

Ima (puno) dana kada smo jedva čekali kraj muke i gnjavaže jer osnovna škola je za nas upravo to. Iskustvo je jedna od rijetkih stvari u životu koja se ne može izgubiti, a iskustava smo stekli mnoga s nastavnicima i pojedinim predmetima te „učanjem“. Sve to iskustvo pomoći će nam poslije u životu kada krenemo dalje u svijet. Ipak u školi će nedostajati naše vike, smijeha i žamora, na klupama neće biti svježije napisana imena, niti će nas prozivati „vidi bisera iz osmog“. Naši će dnevници biti ostavljeni sa strane da skupljaju prašinu i više se neće otvarati, a naša će imena izbljediti u glavama nastavnika kako budu dolazile sljedeće generacije. A mi nismo oni koji ne žele da „padnu u zaborav“. Pitate se zašto? Zato što smo mi posebni, zato što smo mi generacija 2003–2011. Hrvatske osnovne škole Miroslava Krleže.“

Branka Pavić Blažetin
Foto: Ákos Kollár

IX. Udvarsko veselje

U organizaciji Hrvatske samouprave, u ovome hrvatskom naselju nadomak Pečuhu 28. svibnja priređeno je već tradicionalno, IX. Udvarsko veselje. Program druženja započeo je u 18 sati u mjesnom domu kulture, premda su sadržaji za stanovnike organizirani od ranih jutarnjih sati. Tako je već u šest sati ujutro započelo natjecanje u ribolovu, u 11 sati je odigran malonogometni turnir, od 13 do 14 sati natjecanje u kuhanju, a od 18 sati kulturni program, kojem su sudjelovali: Ženski pjevački zbor Snaše iz Pogana, Orkestar Orašje i Mješoviti pjevački zbor iz Vršende, Djeca iz Udvara, a bila je izvedena i koreografija Bošnjački svatovi u izvedbi plesne grupe Hrvatske škole Miroslava Krleže i Ženskog pjevačkog zbora Augusta Šenoa. Od 20 sati je počeo bal uz Badelovu svirku. Zanimljivo je kako se ovogodišnji program ostvario uz potporu udvarske Hrvatske i Srpske samouprave. Ova potonja u tom je selu utemeljena prvi put na izborima u listopadu 2010. godine.

BARČA – Dana 25. lipnja održava se Dan grada Barče. Niz programa čeka sve znatizeljne, od najmlađih do najstarijih stanovnika. U folklornom dijelu programa koji se održavaju toga dana, nastupa i KUD Podravina koji okuplja barčanske Hrvate i ponos je grada Barče.

VELIKI BORISŤOF – Kulturna zadruža KUGA u dotičnom selu priređuje 25. junija, u subotu početo od 20 uri Festival Gradišćanskih Hrvatov 2011. za kojega pišu organizatori da „folklor i tradicija su važno kulturno jebinstvo“ a na ovom susretu svakoga čekaju dobro jilo i zabavna muzika iz ove krajine. Na programu nastupaju Tamburica Uzlop, Zbor i tamburica Frakanave, a pravoda nisu izostavljeni iz spravišća ni Koljnofci. Tamburaški sastav Koljnofa će svirati u službenom programu, dokle sve popularniji mladi svirači Štrabanci su ovput angažirani za feštu.

BUDIMPEŠTA – U Galeriji Budimpešta (Budimpešta V, Szabad sajtó út 5) u četvrtak, 30. lipnja, u 17 sati otvara se izložba Izazov kravate – kravata kao hrvatski doprinos globalnoj kulturi. Završni je to događaj u sklopu Mjeseca hrvatske kulture tijekom Mađarskog predsjedanja Europskom Unijom. Izložbu otvara zamjenik načelnika grada Budimpešte Miklós Csomós, posjetitelje pozdravlja veleposlanik Republike Hrvatske u Budimpešti Ivan Bandić, kustos je izložbe Nikola Albaneže.

Deset godina prijateljstva Osijeka i budimpeštanskog XIII. okruga

Osječki gradonačelnik Krešimir Bubalo boravio je u službenom posjetu u budimpeštanskom XIII. okrugu, u povodu Dana XIII. okruga, 30. svibnja. Bila je to i prigoda za svečano obilježavanje 10. obljetnice od potpisivanja Sporazuma o prijateljstvu i suradnji između dva grada. Prijateljstvo i višegodišnja suradnja okruženi su i zajedničkim druženjem dvojice gradonačelnika Józsefa Tótha i Krešimira Bubala. Prigodom te obljetnice Grad Osijek upriličio je predstavljanje ljepota našega kraja izložbom fotografija Nenada Reberšaka „Slavonija i Baranja iz neba“ u Kulturnom središtu Miklósa Radnótiá.

Kako bi se predstavilo bogatstvo osječke kulturne ponude, te pojačalo povezivanje i unapređenje odnosa s Hrvatima u Mađarskoj, uz potporu Veleposlanstava Republike Hrvatske u Republici Mađarskoj, izvedena je predstava „Lipa si, Tenó“ HNK iz Osijeka u budimpeštanskom Új Színházu, 31. svibnja. Prigodom boravka u Budimpešti osječki gradonačelnik obišao je i Osnovnu školu Józsefa Eötvösa, u kojoj su tih dana u prijateljskom posjetu bili učenici osječke Osnovne škole Jagode Truhelke. Svoj boravak u Budimpešti osječki gradonačelnik iskoristio je i za radni sastanak s veleposlanikom Republike Hrvatske Ivanom Bandićem. Ulazak Hrvatske u EU, povlačenje EU sredstava, položaj hrvatske nacionalne manjine u Mađarskoj te mogućnosti suradnje s Osijekom bile su glavne teme narečenoga sastanka.

BARČA – U lipnju je započeo niz mjesečnih plesanica, takozvane II. plesanice uz Dravu koje se ostvaruju u prostoru Središta za kulturu „Zsigmond Móricz“, s potporom Nacionalnoga civilnog temeljnog fonda. U sklopu mjesečnih plesanica predviđa se i Hrvatska plesanica u rujnu.

Blagdan Duhova u Salanti

Na Duhove u prijedopodnevnom satima misu u nijemetskoj crkvi služio je svećenik Ladislav Ronta, župnik Rimokatoličke župe grada Harkanja, koji se brine i o vjernicima Salantsko-nijemetske župe. Nakon mise, pri-

mjereno običaju, pred crkvom su članovi male skupine KUD-a Marica iz Salante izveli običaj „kraljice“, a zatim se malo i zaplesalo uz svirku malih salantskih tamburaša, također članova KUD-a Marica te s pomoću Zoltana Vizvarija i Silvestra Balića. Spomenuti običaj s djecom je uvježbala koreografkinja Vesna Velin. Istoga dana popodne i

mala i srednja skupina KUD-a Marica iz Salante sudjelovala je folklornom programu u Pečuhu na Hrvatskom danu. Drugi dan Duhova, na duhovni ponedjeljak, iste ove „kraljice“ (u dvije skupine) obilazile su kuće u Salanti. Običaj je to koji se njeguje već stoljećima.

Foto: Vesna Velin

Marko Mogyorósi prisegnuo za red đakonata

Euharistijskim slavljem 15. lipnja u kapeli Bezgrešnog začea Blažene Djevice Marije u đakovačkome Bogoslovnom sjemeništu, bogoslov 5. godine, kandidat Đurske biskupije, Marko Mogyorósi, izrekao je ispovijed vjere i prisegnuo na sveto evanđelje u svojoj pripravi za sveti red đakonata koji je primio 17. lipnja u đurskoj katedrali. Misu u đurskoj katedrali predvodio je biskup Đurske biskupije Lajos Pápai koji je uz Marka posvetio još jednoga đakona i dvoje mladih za svećenike. On je tom prilikom kazao neka im svaki budući dan bude dan naprijed u ljubavi prema Kristu. Na misi se pjevala i jedna pjesma na hrvatskom jeziku u izvedbi Koljnofskih tamburaša. Marko Mogyorósi mlad je Hrvat iz Koljnofa.

Kamo dalje? – osmi razred martinačke osnovne škole

U martinačkoj dvojezičnoj osnovnoj školi nastava je završila 15. lipnja, reče nam ravnateljica škole Ruža Hideg. Opraštanje osmoga razreda bilo je 18. lipnja. Ove se godine od martinačke osnovne škole oprostilo 14 učenika osmoga razreda, od kojih tek jedna učenica nastavlja školovanje u hrvatskoj gimnaziji u Mađarskoj, u pečuškoj Hrvatskoj gimnaziji Miroslava Krleže.

Razrednica osmog razreda bila je Marta Ronta Horvat. Dvojica učenika, Balint Bunjevac i Krisztián Csóri, nastavljaju svoje školovanje u sigetskoj Srednjoj stručnoj školi Miklósa Zrinyia. Dalma Kövesfalvi i Fanni Jusztin svoje srednjoškolsko školovanje počinju u barčanskoj Gimnaziji Ferenc Széchényia, a Adrien Šimara upisala je Hrvatsku gimnaziju Miroslava Krleža u Peču. Jedina je ona učenica ovog naraštaja martinačkih osnovnoškolaca koja svoje školovanje nastavlja u dvojezičnoj hrvatskoj gimnaziji. Gordana Solga i Dalma Kraner nastavljaju školovanje u Gimnaziji Cistercitskog reda Lajosa Nagya u Peču. Krisztián Lénárt, Mónika Orsós i Anița Pál upisali su barčansku Srednju stručnu školu Ferenc Széchényia. Patrik Kuštra upisao je Srednju stručnu školu Miklósa Radnótiá u Mohaču, a Anica Maksimović i Róbert Mőzes upisali su Srednju stručnu školu Károlya Simonyia u Peču.

-bpb-

MALA
STRANICA

Izradila: Dijana Kovaci
iz Fécéháza

Petroviski miništranti opet najbolji u nogometu

Finale nogometnoga prvenstva za miništrante crkvene županije Sambotela je jur po četvrti put održan u Csesztregu 10. junija, u petak, kamo je otputovala i najjača momčad ove regije, miništranti iz Petrovoga Sela. Za svetom mašom ka je bila posvećena skupnoj molitvi za mladinu i familije, na mjesnom igrališću se je naticalo devet najboljih ekipov. Petroviska grupa, pod peljanjem vlašćega farnika Tamása Várhelyia, ponovo je obradovala svoje navijače, sprohadjače, tovaruše i roditelje. Naime, sad jur po treći put su mogli domom donesti naši dičaki putujući-pokal ovoga kupa, na drugom mjestu je završila prvenstvo ekipa Lentia, a brončane medalje su podijlene nogometašem Jánosháze. Pri proglašenju rezultata je sambotelski biskup dr. András Veres zahvalio organizatorom, pomoćnikom i igračem ov nepozabljivi dan i naglasio je, miništrantom je važna služba pri oltaru ali njev razvoj, društvenost pomaže i skupna igra ter prijateljstvo pri nogometu. Zahvaljujući biskupu, svaka pobjednička ekipa je uz medalje dobila i labdu, osiguravajući tako daljnje igre, treninge i spravišća. U završetku su domaćini pogostili sve nazočne, a u zbogmdavanju je obećano da će se kletu opet

*Pobjednička ekipa za
hvalodavanje u crkvi Sv. Štefana*

najti. Najbolji petrovski miništranti skupa s roditelji, navijači su u okviru svete maše na Duhovski pondiljak dali hvalu Gospodinu Bogu i položili pokal na stalno mjesto u šekreštiju, kade će se čuvati jedno cijelo ljeto, do ponovnoga športskoga sastanka. Petroviska momčad je jur trikrat postala najbolja na ovom kupu, jedino je predlani malo slabije igrala i dospila samo na treće mjesto. Ako dođuće ljeto sve protivnike potuče na ovom prvenstvu, zlatni pokal će konač-no najti svoje mjesto u crkvi Sv. Štefana.

Petroviskim miništrantom iz svega srca

gratuliramo i željimo im ne samo u nogometu daljnje uspjehe, nego lipe trenutke i pri crkvenoj službi! Na slici pobjednička ekipa, u prvom redu sliva: Robert Škrapić, David Timar, Gergő Hooš, Erik Bardić, Levente Gober i Daniel Škrapić. Gornji red sliva Balaž Henić, Robert Garger, Balint Hooš (kapetan), Richard Wagner, Martin Garger, Adam Gaal. Sa slike fali Jožef Kurucz.

-Tih-
Foto: Tamás Várhelyi

HARKANJ – Kako za Hrvatski glasnik izjavljuje predsjednica tamošnje Hrvatske samouprave Žuža Gregeš, primjereno tradiciji dugoj već jedanaest godina, i ove godine od 20. do 27. lipnja tridesetak učenika tamošnje Osnovne i glazbene škole „Pál Kitaibel” koji pohađaju nastavu hrvatskoga materinskoga jezika, sa svojim pratiteljima boravit će u hrvatskome jezičnom taboru u Selcu. Djeca će biti smještena u Karlovačkome dječjem odmaralištu, a uza svakodnevna obvezatna zanimanja ostat će vremena za kupanje i upoznavanje s okolicom. Tako se predviđaju izleti u Opatiju, prijateljski grad grada Harkanja Crikvenicu i još podosta toga.

„Ovca i ovčji rep”

Vjerska i kulturna udruga šokačkih Hrvata te Hrvatska samouprava u Vršendi 25. lipnja organiziraju Hrvatski kulturni i gastronomski festival „Ovca i ovčji rep”. Program počinje u 14 sati misom na hrvatskom jeziku koju će predvoditi velečasni Attila Bognár. U 15 sati i 30 minuta počinje folklorni program u kojem nastupaju: Djeca mjesnog vrtića; Tamburaška škola iz Vršende; KUD Mladi Šokci iz Duboševice; Pjevački zbor Orašje iz Vršende; Orkestar Orašje; Bunjevačka izvorna skupina iz Gare; Dječja plesna skupina Šokačke čitaonice. Nakon folklornog programa slijedi druženje i plesačnica.

BOJEVO – U organizaciji Mjesne i Hrvatske samouprave, 25. lipnja 2011. priređuje se Dan sela i Dan „Hrvatske veze”. Program počinje u ranim jutarnjim satima dolaskom izaslanstva iz Općine Podravske Sesvete. Potom počinju natjecanja u kuhanju. Dan sela otvorit će svečanim govorom načelnik Ádám Horváth, a potom slijedi polaganje vijenaca kod spomenika palima u Prvom i Drugom svjetskom ratu. Neće izostati ni športska natjecanja, predstava policijskih pasa, natjecanje u pečenju pogačica, na usluzi će biti i zdravstveni šator. Nakon objeda u poslijepodnevnim satima slijedi glazbeni program uz nastup Éve Tóth i Győzőa Leblanca, a zatim svečana objava rezultata natjecanja, kulturni program i druženje do kasnih sati.

KAŠAD – U tome malom baranjskom naselju na najjužnijoj točki Mađarske, u neposrednoj blizini Bremena, 2. srpnja održava se Dječji dan i Dan sela. I djecu i sve stanovnike naselja čekaju bogati programi. Načelnik je sela Ljubinko Zoltan Bošnjak. U naselju djeluje i Hrvatska samouprava na čijem je čelu Zorica Plužar Gavalier.

BUDIMPEŠTA – Kako za Hrvatski glasnik izjavljuje Marija Lukač, predsjednica Hrvatske samouprave budimpeštanskoga V. okruga, 3. lipnja u okviru Festivala „Belvárosi” 2011 na Elizabetinom Trgu, u okviru programa „Világzenei Színpad”, nastupio je Tamburaški sastav „Koprive” iz Petrovoga Sela. Pri ostvarenju programa pomogla je Samouprava V. okruga grada Budimpešte.

UMOK, VEDEŠIN – Ljetos svečuju ova naša sela skupa s ostalimi seli u Ugarskoj i Austriji deseti jubilej toga da je Niu-zaljaska pokrajina označena kot dio Svitskoga jerbinstva. Jubilarna svetačnost je predviđena 3. septembra, u subotu u Mörbischi s velikim kulturnim programom, donidob teče priprema s dvi strane. Kako nas je informirao umočki načelnik Attila Horvat, prvi sastanak peljačev svih sel je predviđen 4. julija, u pondiljak u općinskom uredu Fertőmeggyesa.

Popis stanovništva 2011. g.

Unatoč tome da je u Kini i Indiji već prije 5000 godina obavljen popis pučanstva, ni danas nije u potpunosti riješeno pitanje kakvi podaci i u kakvoj formi su potrebni prilikom cjelokupnog popisa stanovništva. Politika, točnije politička elita uvijek je jako utjecala na popis pučanstva, na to što i kako da se pita. Svaka elita, poglavito politička elita ima neku viziju uređenja države.

Upravo (i) zbog toga elita želi imati točne informacije o statističkoj, demografskoj pozadini države. Želi znati gospodarsku, spolnu, jezičnu, etničku, kulturnu i inu strukturu građana. U 21. stoljeću društva i države funkcioniraju drugačije nego prije. Platonova idealna država (glede imigracije i kolonije 2011. g.) vjerojatno je zamisao samo sljedbenika njegove eugeničke politike (Vialatoux, 1968). Tražeći značajke idealne države, Aristotel je smatrao da su brojčana kretanja stanovništva i njegova aktivnost stvar politike (Gelo, 1987). Platonova i Aristotelova razmišljanja u toj dimenziji teorijske su naravi, više su hipoteze nego spoznaje. U tijesnoj su povezanosti s njihovim svjetonazorom i s malim brojem bitnih podataka o stanovništvu.

Ujedinjeni narodi 1949. godine glede popisa pučanstva formulirali su svoje stajalište u svezi s popisom stanovništva predlažući državama uporabu neke vrste zajedničke ili bliske metodike i strukture poglavito u bitnim pitanjima. Statistički zavod EU, Eurostat povodom popisa stanovništva 2010–2011. izdao je svoje stajalište, prijedloge. Među njima bilo je podosta onih koji su se odnosili na opći tjelek popisa, a bilo je više takvih konkretnih prijedloga koji su izravno povezani s manjinskim, vjerskim, jezičnim, etničkim zajednicama i pojedincima. Eurostat smatra da su etnicitet, jezik i vjera etnokulturalne karakteristike dajući anketiranim slobodu da odgovore ili ne odgovore na ta pitanja. Dio je tih prijedloga i mogućnost izbora višestrukog identiteta. U svezi s tim Eurostat predlaže da upitani građani budu upoznati sa znanstvenom, društvenom, kulturnom, političkom pozadinom i nakanom države koja organizira i provodi taj popis.

Europski savjet u prijedlogu u rujnu prošle godine konkretizirao je neke svoje zamisli glede popisa stanovništva 2011. Savjet predlaže da upitane osobe manjinskoga ili etničkoga podrijetla na pitanja koja se tiču pripadnosti imaju pravo i mogućnost odgovoriti s više gledišta (npr. dvojni identitet, mješovit brak itd.).

Mađarski službeni organi glede popisa pučanstva u svezi s manjinama, osim temeljnih međunarodnih obveza, prvenstveno su se pozivale na Manjinski zakon iz 1993. i Statistički zakon iz 1999. g. U Mađarskom parlamentu i izvan njega vodila se oštra polemika oko popisa pučanstva. Pitanje manjina značilo je jedno od važnih, ali ne i najvažnijih pitanja u tim polemikama. Vjerojatno je to povezano s položajem manjina u društvenoj strukturi, s njihovim društveno-političkim integracijskim značajkama. Iznimku su značili Romi, no ne zbog toga što bi oni bili uspješni u tim procesima, nego zbog njihove

marginalizacije i nekih hipoteza glede nataliteta te zajednice u skoroj budućnosti. Ono temeljno ljudsko pravilo i norma da su zajamčena prava manjina jedna od najvažnijih civilizacijskih dostignuća koja određuju i modernu demokraciju (Zagar, 2005) kao da su promakle iz vida prilikom tog dijela rasprave o popisu stanovništva.

Mađarski je parlament tijekom rasprave o popisu stanovništva glede manjina uglavnom slijedio opće norme i nakane EU ili drugih međunarodnih organizacija. Uvažio je i opća domaća pravila i temeljna pravila za prikupljanje statičkih, demografskih podataka. Jedino odnos u svezi s tim prema manjinama nije se promijenio. Manjine su tretirane kao neka masa koja osim brojčanosti, jezika i identiteta nema druge karakteristike. Prisutnost, točnije način prisutnosti manjina u Mađarskoj u tijeku popisa stanovništva, daka, i u izradi same metodike (Durok, 2001) točno pokazuje status tih nacionalnih i etničkih zajednica. Spomenuti popis nije pitanje samo statistike, demografije, sociologije, nego je to iznimno važno političko, kulturno i gospodarsko pitanje. Manjine ako već nisu bile u prilici da utječu na tjelek popisa, trebale su iz strogo stručnog i znanstvenog motrišta dati svoje jasne, konkretne i poimenične prijedloge. Znajući opće nakane međunarodnih i domaćih organizacija i same vlasti, jasno se vidi da popis stanovništva nije samo pasivno prikupljanje podataka (Körtvélyesi 2010), nego je riječ o mnogo složenijim stvarima koje su dio društvene nejednakosti i koji podaci mogu biti temelj formuliranja pojedinih strategija (demografskih, političkih, gospodarskih, socijalnih, etničkih itd.).

Jezik, materinji jezik nije jedini, ali je jedan od najvažnijih pokazatelja manjinskog podrijetla i etničke, odnosno nacionalne pripadnosti. Na to pitanje kao i na pitanje nacionalne i etničke pripadnosti nije obvezatno odgovoriti. Neke manjinske zajednice u Mađarskoj na anketnim listićima imat će navedene i lokalne jezike. Kod Hrvata toga nema, što ne znači da upitana osoba ne može unutar dimenzije hrvatskog jezika navesti i svoj subetnički jezik. Hipoteza mi je da naznakom mjesnih hrvatskih jezika (npr.: šokački, bunjevački, gradišćanski itd.) povećao bi se broj pozitivnih odgovora na to pitanje, povećao bi se broj onih koji bi izrazili svoju hrvatsku pripadnost i na taj način.

Na rezultate popisa stanovništva izravno mogu utjecati i sami anketari. Njihova stručna priprema, uključanje hrvatskih stručnjaka i dobro pripremljenih aktivista u sam tjelek popisa anketiranja pozitivno bi utjecalo na ishod popisa pučanstva.

Dr. Ivo Đurok

Budimpešta

Tradicionalni međunarodni Hrvatski malonogometni kup „Stipan Pančić“ u HOŠIG-u

Ekipa iz Hercegovine i Trogira

Kako smo prethodno saznali iz našega tjednika i u vijestima Hrvatske radiopostaje u Pečuhu, 4. lipnja 2011. god. u okviru priredbe Hrvatski tradicionalni pozdrav proljeću, u zajedničkoj organizaciji Hrvatske manjinske samouprave budimpeštanskog X. okruga, na Majdanu (Kőbánya) te Hrvatske samouprave grada Budimpešte, u sportskoj dvorani Hrvatskog vrtića, osnovne škole, gimnazije i đakškoga doma u subotu, s početkom u 9 sati održan je već tradicionalni međunarodni Hrvatski malonogometni kup „Stipan Pančić“.

Sudionici iz susjedne Hrvatske, nogometna momčad iz Trogira i Hercegovine, točnije iz naselja Grude, stigli su u Budimpeštu dan prije, 3. lipnja. Valja spomenuti da je 28. kolovoza 1993. godine u Grudama (zapadna Hercegovina) svečano proglašena Hrvatska Republika Herceg-Bosna.

Ali vratimo se u našu odgojno-obrazovnu ustanovu u koju su zaredom – osim najavljenih serdahelske – pristizale nogometne momčadi iz Santova, Baje, Dušnoka, Kačmara i Budimpešte. Dakle na ovogodišnje nadmetanje odazvalo se ukupno sedam momčadi.

U sportskoj dvorani urešenoj zastavama dviju država nakon intoniranja hrvatske i mađarske himne otpočela je nogometna priredba koju je uveličao i cvijećem ukrašeni stol sa svijećama uz fotografiju bivšeg profesora HOŠIG-a Stipana Pančića, s trofejnim peharima.

U sedam redova postrojene sudionike ovogodišnjega nogometnog turnira i nazočne goste, među kojima su se nalazili načelnik mjesne samouprave budimpeštanskog X. okruga Tibor Weeber, otac nositelja imena turnira, Stipan Pančić, predsjednik Hrvatske manjinske samouprave na Majdanu Mate Filipović, sudac dr. Illa Lajos, medicinski stručnjak Ferenc Orosz i dopisni novinar Hrvatskoga glasnika, uime organizatora pozdravila je predsjednica Hrvatske samouprave grada Budimpešte i budimpeštanskog XI. okruga, ravnateljica HOŠIG-a, domaćica Anica Pet-

reš Németh, koja je između ostalog rekla: Dragi Hrvati, dragi sportaši! Drago mi je da se ponovno vidimo, s mnogima kao već stari znanci u našoj ustanovi koja uvijek rado očekuje sve Hrvate iz Mađarske i čitavoga svijeta. Nositelj imena našega nogometnog turnira kao prosvjetni djelatnik je svoj mladi život posvetio svojim Hrvatima, bio je autor niza glazbeno-odgojnih udžbenika i sudionik u nizu brojnih kulturnih programa. Kao izabran hrvatski zastupnik djelovao je u X. okrugu i Hrvatskoj samoupravi grada Budimpešte, uvijek je bio aktivan član naše hrvatske zajednice. Vjerujem i nadam se da ćemo i tijekom ovoga dana uživati u zajedničkoj ferplej sportskoj igri i nastupajućem prijateljskom druženju. Momčadi je pozdravio i spomenuti Tibor Weeber koji je istaknuo djelovanje Hrvatske samouprave od početka pa sve do danas, koja je sa svojim sadržajnim i šarolikim programima, baš kao i zbratimljenim uzajamnim odnosima s Vinkovcima, postigla pozornosti vrijedne rezultate. Napose se dotaknuo Hrvatskoga međunarodnog malonogometnog turnira te u jeku mladosti preminuloga Stipana Pančića koji je od 1994. god. obnašao dužnost dopredsjednika. Posebno se ponosimo što je tijekom prošlih 17 godina hrvatska zajednica na Majdanu dokazala kako treba i kako se može izvan matične domovine gajiti, očuvati materinski jezik, kulturna, folklorna baština. Sudionike Kupa pozdravio je i otac Stipan Pančić koji je izrazio svoje zadovoljstvo što se i na taj sportski način odaje poštovanje njegovu sinu, zahvaljujući organizatorima koji pridonose i podržavaju trajno sjećanje na njegova rano preminuloga sina jedinca. Zatim je minutom šutnje odano poštovanje profesoru Stipanu Pančiću.

Nakon kraćih informacija Stipana Kovačeva otpočele su utakmice 14. malonogometnog turnira. Među prvima su se ogledale momčadi Hercegovine i Dušnoka, a potom se zaredale borbe Baje sa Santovom, Trogira s Budimpeštom, Dušnoka s Kačmarom, Kač-

mara s Hercegovinom, Budimpešte sa Santovom, Trogira s Bajom, Santova s Trogirom i Baje s Budimpeštom.

Pošto su na temelju svih odigranih utakmica konačno odlučeni rezultati, gđa Petreš pozdravljajući pristiglog veleposlanika Republike Hrvatske u Budimpešti Ivana Bandića, koristila se prilikom da u ime svih budimpeštanskih i nazočnih Hrvata gosp. Bandiću, kome uskoro istječe veleposlanički mandat, zahvali na svesrdnoj suradnji želeći mu da ga na daljnjem životnom putu prati sreća i da ne zaboravi svoje sunarodnjake Hrvate u Mađarskoj. Također je zahvalila svim sportašima u nadi da će i dogodine biti sudionici Hrvatskoga međunarodnog malonogometnog kupa „Stipan Pančić“.

Momčadima iz Santova, Kačmara, Baje i Budimpešte uručene su spomenice i nogometne lopte. Za četvrto odnosno treće mjesto u završnom nadmetanju između Trogira i Baje okončano je s 1 : 1, što znači da je trebalo doći do šutiranja sedmeraca. Trogir je nadmašio Baju s 4 : 2 dakle, treće mjesto pripalo je Trogiranima, a četvrto Bajcima. Za prvo i drugo mjesto su se borili Hercegovci i Dušnočani. Hercegovina je s 4 : 3 pobijedila Dušnočani, dakle gosti iz Hercegovine osvojili su prvo, a Dušnočani drugo mjesto. Tako je prijelazni pehar – slično prošlogodišnjem rezultatu – opet stigao u inozemstvo, u Herceg-Bosnu. Spomenicu s nogometnom loptom i pehar preuzeli su Dušnočani i Trogirani, a Bajcima je pripao prijelazni „fer-plej“ pehar obitelji Pančić.

U društvu organizatora turnira, otac pokojnoga Stipana Pančića, bač' Stipan Pančić iz Santova

Nakon večere za sportaše i prisutne goste slijedilo je ugodno iznenađenje, naime pod umjetničkim vodstvom Dore Išpanović i tamburaškog sastava „Prikovac“ Stipana Agića iz Tukulje, u dvorišnom dijelu škole priređen je folklorni program budimpeštanskoga Hrvatskog izvornog KUD-a koji je – uz veliko zadovoljstvo i buran pljesak gledatelja – izveo više hrvatskih koreografija, što nije značilo i kraj druženja, ta ono se u natpjevanju Dalmatinaca iz Trogira te Hercegovaca iz Gruda nastavilo i trajalo do sitnih sati.

I pobjednicima i svim sudionicima i ovim putem čestitamo. Do ponovnog susreta 2012. godine!

Marko Dekić

Treće europsko nogometno natjecanje reprezentacija hrvatskih nacionalnih manjina

Hrvatski nogometni savez, Povjerenstvo za organizaciju natjecanja hrvatskih klubova u Europi i nacionalnih manjina priredili su Treće europsko nogometno natjecanje reprezentacija hrvatskih nacionalnih manjina, pod pokroviteljstvom GNK Dinama iz Zagreba. Natjecanje je održano na području Nogometnog saveza Krapinsko-zagorske županije 18–19. lipnja. To su natjecanje utemeljili: Hrvatski nogometni savez, Udruga hrvatskih nacionalnih manjina i Hrvatska matica iseljenika. Natjecanje je održano u Zagrebu i susjednim gradovima u Krapinsko-zagorskoj županiji, i to po pravilima FIFA-e te po Pravilnicima i Odredbama HNS-a. Sve su se utakmice igrale 2 x 30 minuta s promjenom strana i odmorom od deset minuta. I Hrvatska državna samouprava poslala je svoju reprezentaciju, reprezentaciju Hrvata u Mađarskoj, na Treće europsko nogometno natjecanje reprezentacija hrvatskih nacionalnih manjina. Izbornik te reprezentacije bio je Ivan Gugan. Organizatori su reprezentacijama osigurali troškove boravka za 23 člana svake reprezentacije od 17. do 19. lipnja, te za dva vozača autobusa, jednako tako i sve uvjete za uspješnu provedbu natjecanja. Tom natjecanju sudjelovalo je devet reprezentacija hrvatskih manjina. Momčadi su bile podijeljene u tri kvalifikacijske skupine. U skupini A bile su reprezentacije Slovenije, Slovačke i Molise/Italije, u skupini B Makedonije, Vojvodine/Srbije i Mađarske, u skupini C momčadi Gradišće/Austrija, Rumunjska i Crna Gora.

U Zagrebu je na Hitrec Kacijanu održana završnica 3. Europskog prvenstva hrvatskih nacionalnih manjina, a za titulu najbolje borili su se Hrvati iz Slovenije, Austrije i Srbije. Upravo je momčad Hrvata iz Srbije pokazala najviše i odnijela pobjedu, a Filipu Ilovcu, kapetanu pobjedničke momčadi, pehar je uručio predsjednik Hrvatskoga nogometnog saveza Vlatko Marković. Najboljim vratarom natjecanja proglašen je vratar reprezentacije Slovenije Dejan Žunić; najboljim strijelcem i igračem natjecanja nogometaš reprezentacije Austrije Milan Janković; a za ferplej igru nagrađena je reprezentacija Italije.

Reprezentacija Hrvata iz Mađarske pod vodstvom Ivana Gugana osvojila je četvrto mjesto na 3. Europskom prvenstvu hrvatskih nacionalnih manjina.

Hrvatski nogometni savez jedina je organizacija ove vrste u svijetu koja organizira natjecanje iseljeničkih skupina i klubova koji su utemeljili i čine Hrvati.

Rezultati završnice: Od 1. do 3. mjesta:

Slovenija – Austrija 1 : 1 (5 : 6) – Srbija – Austrija 1 : 0, Slovenija – Srbija 0 : 2

Od 4. do 6. mjesta:

Slovačka – Crna Gora 3 : 0, Mađarska – Crna Gora 4 : 1, Slovačka – Mađarska 2 : 4

Od 7. do 9. mjesta:

Italija – Rumunjska 0 : 3, Makedonija – Rumunjska 2 : 5, Italija – Makedonija 1 : 2

Tablica:

1. Srbija, 2. Austrija, 3. Slovenija, 4. Mađarska, 5. Slovačka, 6. Crna Gora, 7. Rumunjska, 8. Makedonija, 9. Italija. *bpb*

Katoljski Duhovi

Prvoga dana Duhova, po starom običaju, „kraljice” idu od dvora do dvora pjevajući i želeći ukućanima mnogo sreće i nimalo nesreće. Domaćica ih daruje jajima ili novcem.

Drugoga dana Duhova okupljaju se kuhari, kuharice da svako nešto dobro skuha i speče. Kuhalo se u 13 kotlića, i to graha, govedinu, divljač, čak i paprikaš od pijetla i gljive. Sva je planina bila u izvrsnom mirisu. Harmonika je svirala cijeli dan, pjevalo se, pilo i veselilo. Kao svake godine, i sada nam je pomogao Zolika Kovač iz Viljana, pa među nagradama bilo je i viljanskoga izvrsnog vina. I ovim putem mu zahvaljujemo na pomoći. Za djecu je osiguran drugi program. Mogli su se zaprežnim kolima voziti po planini. Konje je tjerao Atila Kovačević.

Imali smo i goste iz drugih naselja (Mohač, Surdukinj, Udvara), i oni su s nama kuhali. Svi su kuhari bili zadovoljni i rekoše da i dogodine možemo računati na njih. Skuhano i spečeno jelo ocijenio je stručni skup. Prvo mjesto dobila je Nora Bučuhazi (divljač), drugo Tamaš Divjak (jelenji paprikaš), a treće Zoltan Erdolj (svinjski paprikaš). Izvrsne kuhane gljive pripremila je Agika Šipoš. Svi su kuhari, kuharice dobili neki dar. Djeca koja pohađaju BKE školu, ovdje su dobili svjedodžbe od njihova učitelja Andrije Mesaroša. Veselje je nastavljeno i trajalo do ranih sati.

Guganka

Foto: Rebeka Erdorf

Kolo tabor

U Baji se od 11. do 15. srpnja organizira Kolo tabor koji je namijenjen djeci osnovnoškolske dobi, a odvijat će se u bajskome Školskom središtu Šugavica (Sugovica ÁMK Baja, Szent A. u. 60). Za glazbu se brinu Orkestar Čabar, Đuro Mirković i Zoran Barić. Ulog je za sudjelovanje u Kolo taboru 13 tisuća forinti, a pokriva troškove smještaja, prehrane i podučavanje plesa. Podrobnije informacije: Roland Erszény 70/334-8606, Josip Sigečan 70/967-9318, Anica Prodan Hofman 20/599-7478.

SENANDRIJA – U gradu na obali Dunava, u nedjelju, 25. lipnja, priređuje se tradicionalno Ivanje. Program počinje u 15.30 misom na hrvatskom jeziku u crkvi na Klisi (Crkveni brijeg). Misno će slavljem pjevanjem uveličati Zbor Sv. Cecilija, i nastavlja se povorkom vjernika do gradonačelničkog ureda. Najstariji dalmatinski Hrvat grada poziva gradonačelnika na svečanost Ivanja, koje se otvara u 18.30 na Ždralovoj tržnici. Poslije toga je večera, paljenje i preskakivanje ivanjanske vatre. (Radio Croatica)